

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ
ΥΠΟΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ Μ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ

**ΕΡΓΟ: ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ 27, ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΕΩΣ ΕΙΣΟΔΟ ΠΕΡΑΙΑΣ**

ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ: Τεχνικό πρόγραμμα επενδυτικών δαπανών Π. Κ. Μ.

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΡΓΟΥ: 2131ΘΕΣ006ΙΔΠ21

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ: 4.950.000,00 €

CPV: 45233141-9
(εργασίες συντήρησης οδών)

ΣΥΝΤΑΧΘΗΚΕ

Θεσσαλονίκη, 11 /09/ 2025

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Θεσσαλονίκη, 24/11/ 2025

Η Αναπληρώτρια Προϊσταμένη
Τ.Σ.Ε. / Υ.Δ.Τ.Ε.Μ.Ε.Θ.

ΕΓΚΡΙΝΕΤΑΙ

Σύμφωνα με την αριθ. **οικ. 880202
(12351)/ 24 - 11 -2025** Απόφαση
Ο Προϊστάμενος Υποδιεύθυνσης
Τεχνικών Έργων
Μ.Ε. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μαρία Σαραφείδου
Πολιτικός Μηχανικός με Α' β

Κονδυλένια Σαφλέκου
Πολιτικός Μηχανικός με Α' β

Ελένη Διαμαντή
Αγρ. Τοπ. Μηχανικός με Α. β

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρο 1ο - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	3
Άρθρο 2ο - ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ.....	3
Άρθρο 3ο - ΣΥΜΒΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ.....	4
Άρθρο 4ο - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ.....	5
Άρθρο 5ο - ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ.....	5
Άρθρο 6ο - ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ – ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ.....	6
Άρθρο 7ο - ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΟΥ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ.....	7
Άρθρο 8ο - ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	7
Άρθρο 9ο - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΩΝ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ.....	9
Άρθρο 10ο - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΙΜΩΝ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	10
Άρθρο 11ο - ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΙΜΩΝ.....	11
Άρθρο 12ο - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΟΥ – ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ.....	12
Άρθρο 13ο - ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ.....	12
Άρθρο 14ο - ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΓΙΑ ΥΠΕΡΩΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΝΥΧΤΕΡΙΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΕΣ.....	14
Άρθρο 15ο - ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ.....	14
Άρθρο 16ο - ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ.....	15
Άρθρο 17ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΛΙΚΩΝ.....	15
Άρθρο 18ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΚΑΚΟΤΕΧΝΙΕΣ.....	16
Άρθρο 19ο - ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	16
Άρθρο 20ο - ΑΥΞΟΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΣΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΝΕΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	16
Άρθρο 21ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΥΛΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.....	17
Άρθρο 22ο – ΕΠΙΒΛΕΨΗ.....	17
Άρθρο 23ο - ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΡΓΟΥ - ΑΦΑΝΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ.....	18
Άρθρο 24ο - ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΕΙΣ.....	18
Άρθρο 25ο - ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΕΡΓΟΥ - ΧΡΟΝΟΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ - ΔΩΡΕΑΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ.....	19
Άρθρο 26ο - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΕΡΓΟΥ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ.....	20
ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ.....	20
Άρθρο 27ο - ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ.....	20
Άρθρο 28ο - ΕΥΘΥΝΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ.....	20
Άρθρο 29ο - ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΕΡΓΟΥ.....	20
Άρθρο 30ο - ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΡΓΟΥ – ΦΥΛΑΞΗ ΕΡΓΟΥ.....	21
Άρθρο 31ο – ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ.....	26
Άρθρο 32ο - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΟΥ.....	30
Άρθρο 33ο: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ.....	30
Άρθρο 34ο : ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ.....	35

Άρθρο 35ο - ΔΟΚΙΜΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	38
Άρθρο 36ο - ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΟΥ Ή ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ	38
Άρθρο 37ο - ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΑ Ο.Κ.Ω.....	39
Άρθρο 38ο - ΒΛΑΒΕΣ ΕΡΓΟΥ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ	39
Άρθρο 39ο - ΤΕΛΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΤΑΞΙΩΝ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	39
Άρθρο 40ο : ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ	40
Άρθρο 41ο : ΣΗΜΑΝΣΗ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ.....	40
Άρθρο 42ο : ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ.....	41
Άρθρο 43ο : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	42

Άρθρο 1ο - ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Το παρόν τεύχος της Ειδικής Συγγραφής Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.) καθορίζει τους όρους εκτέλεσης του έργου από τον ανάδοχο, σε συνδυασμό με την Τεχνική Περιγραφή, τα λοιπά συμβατικά τεύχη, τα εγκεκριμένα σχέδια και διαγράμματα, τις τεχνικές προδιαγραφές, τις μελέτες που θα χορηγηθούν από την Υπηρεσία, καθώς και τις έγγραφες εντολές και οδηγίες της.

Η εκτέλεση του έργου διέπεται από τις ισχύουσες διατάξεις περί Δημοσίων Έργων και ειδικότερα από:

- Τον Ν. 4412/2016 (ΦΕΚ 147/Α/08.08.2016), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- Τον Ν. 4270/2014 (ΦΕΚ 143/Α/28.06.2014) «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας».
- Τον Ν. 2859/2000 (ΦΕΚ 248/Α/7.11.2000) «Κώδικας ΦΠΑ», όπως ισχύει.
- Το Π.Δ. 80/2022 (ΦΕΚ 222/Α/5.11.2022) «Διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης συμβάσεων έργων».
- Τον Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/Α/7.6.2010), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- Τις λοιπές διατάξεις που διέπουν τα Δημόσια Έργα, τις σχετικές εγκυκλίους και υπουργικές αποφάσεις.

Οι διατάξεις αυτές συμπληρώνονται και εξειδικεύονται από την παρούσα Συγγραφή Υποχρεώσεων και τα λοιπά τεύχη δημοπράτησης.

Άρθρο 2ο - ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Για το έργο αυτό ισχύουν οι παρακάτω κανονισμοί:

- Ο Κανονισμός Τεχνολογίας Σκυροδέματος (ΚΤΣ-2016) που εγκρίθηκε με την αρ. πρωτ. Γ.Δ.Τ.Υ./οικ.3328/12.5.2016 απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΦΕΚ 1511 Β'/2.6.2016).
- Ο Ελληνικός Κανονισμός Οπλισμένου Σκυροδέματος (Ε.Κ.Ω.Σ 2000) όπως ισχύει.
- Ο Ελληνικός Αντισεισμικός Κανονισμός (ΕΑΚ) του 2000, όπως έχει τροποποιηθεί με την απόφαση Δ17α /115/9/ΦΝ275 (ΦΕΚ 1154 Β'/12.8.2003) του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.
- Ο Κανονισμός τεχνολογίας χαλύβων οπλισμού σκυροδέματος (ΚΤΧΟΣ) - Υ.Α. Δ14/92330/08, (1416/Β/17.7.08) «Έγκριση Νέου Κανονισμού Τεχνολογίας Χαλύβων Οπλισμού Σκυροδέματος (ΚΤΧ 2008)»
- Ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός Γ.Ο.Κ., ο Κτιριοδομικός Κανονισμός και τα διατάγματα δόμησης εκτός και εντός σχεδίου.
- Τα συμβατικά στοιχεία (σχέδια , τεύχη κλπ.) του άρθρου 3 της παρούσας
- Το Π.Δ. 778/1980 (ΦΕΚ 193 Α'/1980) περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών, όπως τροποποιήθηκε από το Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α` 18.4.2013)
- Το Π.Δ. 447/1975 (ΦΕΚ 142 Α'/1975) περί ασφάλειας των σε οικοδομικές εργασίες ασχολουμένων μισθωτών, όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 1073/1981, (ΦΕΚ 260/Α/16.9.1981) «Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητος Πολιτικού Μηχανικού» και το Π.Δ. 778/1980, (ΦΕΚ 193/Β/26.8.1980) «Περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών»
- Το Π.Δ. 1073/1981(ΦΕΚ 260 Α'/1981) περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση εργασιών σε εργοτάξια οικοδομών κλπ. όπως τροποποιήθηκε από τον Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α` 18.4.2013)

- Τον Ν. 1430/1984 (ΦΕΚ 49 Α'/1984) περί κυρώσεων της διεθνούς σύμβασης εργασίας που αφορά στις διατάξεις ασφάλειας στην οικοδομή, βιομηχανία κλπ.
- Τον Ν. 1568/1985 (ΦΕΚ 177 Α'/1985) για την υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων όπως κωδικοποιήθηκε από τον Ν. 3850/2010, (ΦΕΚ 84/Α/2.6.2010) «Κύρωση του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»
- Το Π.Δ. 305/1996 (ΦΕΚ 21 Α'/1996) ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/57/Ε.Ο.Κ και την Εγκ. 130159/7.5.1997 «Εγκύκλιος εφαρμογής του π.δ. 305/1996 «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/57/ΕΟΚ»
- Η 433/19.09.2000 (ΦΕΚ 1176 Β'/22.09.2000) απόφαση Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθιέρωση του φακέλου Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.) ως απαραίτητου στοιχείου για την παραλαβή κάθε δημοσίου έργου.
- Οι κανονισμοί εγκαταστάσεων και θερμομονώσεως κτιρίων.
- Οι διατάξεις της Δ.Ε.Η.
- Οι τοπικές δεσμεύσεις (Αρχαιολογική, Δασική Υπηρεσία, γειτνίαση με αγωγούς και κολώνες της Δ.Ε.Η. Κλπ.).
- Η εγκύκλιος Ε23/31.08.2001 περί κανονισμού διασφάλισης ποιότητας δημοσίων έργων κλπ.

Άρθρο 3ο - ΣΥΜΒΑΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ

Συμβατικά στοιχεία της υπόψη εργολαβίας ορίζονται, όσα αναφέρονται στο ειδικό άρθρο της διακήρυξης και ισχύουν με την ίδια σειρά προτεραιότητας, στην περίπτωση που εμφανίζεται ασυμφωνία όρων μεταξύ τους, η σειρά ισχύος αυτών καθορίζεται ως εξής:

1. το Συμφωνητικό, όπως θα υπογραφεί μετά την απόφαση κατακύρωσης της δημοπρασίας προς την οποία θα είναι σύμφωνη και συμπεριλαμβανομένων των παρασχεθεισών εξηγήσεων του οικονομικού φορέα, σύμφωνα με τα άρθρα 88 και 89 του ν. 4412/2016, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών με τις οποίες ο ανάδοχος διαμόρφωσε την προσφορά του
2. η Διακήρυξη Δημοπρασίας,
3. η Οικονομική Προσφορά,
4. το Τιμολόγιο Μελέτης,
5. η παρούσα Ειδική Συγγραφή Υποχρεώσεων (Ε.Σ.Υ.)
6. η Τεχνική Περιγραφή,
7. ο Προϋπολογισμός Μελέτης,
8. οι εγκεκριμένες μελέτες που θα χορηγηθούν στον ανάδοχο από την Υπηρεσία καθώς και οι Τεχνικές Μελέτες που τυχόν θα συνταχθούν από τον ανάδοχο σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης, όπως τελικά θα εγκριθούν από την Υπηρεσία,
9. το Χρονοδιάγραμμα Κατασκευής Έργου, όπως τελικά θα εγκριθεί από την Υπηρεσία.

Επίσης συμβατική ισχύ έχουν, επόμενες των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο, επειδή είναι δημοσιευμένα κείμενα:

1. τα εγκεκριμένα ενιαία Τιμολόγια του άρθρου 53, παράγραφος 7ζ του Ν. 4412/2016,
2. οι Ευρωκώδικες,
3. Οι 440 Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές που εγκρίθηκαν με Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού ΑνΥπ (ΦΕΚ Β' 2221/30-7-2012)

4. Με την Απόφαση Δ22/4196/22-11-2019 (ΦΕΚ 4607B/2019) του Υπ. ΥΜΕ κοινοποιούνται 70 ΕΤΕΠ, η ημερομηνία έναρξης ισχύος των οποίων τροποποιήθηκε με τις Δ22/οικ.1989/12-03-2020 (ΦΕΚ 1437B/2020) και 102843/19-11-2020 (ΦΕΚ 5234B/2020) Αποφάσεις του ΥπΥΜΕ και ορίσθηκε η 01-03-2021.
5. οι Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές (Π.Τ.Π.) του Υ.ΥΠ.ΜΕ.ΔΙ. (ή του τ. Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. ή του τ. Υ.Δ.Ε.), εφόσον δεν αντίκεινται στις παραπάνω τεχνικές προδιαγραφές (Ε.ΤΕ.Π.),
6. οι Προδιαγραφές ΕΛ.Ο.Τ. και Ι.Σ.Ο.

Σε κάθε περίπτωση όμως, από όλα τα παραπάνω συμβατικά στοιχεία και τεύχη, κατά την εκτέλεση του έργου, θα υπερισχύει η σύμβαση κατασκευής του έργου όπως θα υπογραφεί μετά την απόφαση κατακύρωσης της δημοπρασίας, προς την οποία θα είναι σύμφωνη.

Ο ανάδοχος πριν την εφαρμογή της μελέτης είναι υποχρεωμένος να προβεί σε συσχετισμό και αριθμητικό έλεγχο των αναγραφόμενων στοιχείων και σε περίπτωση ασυμφωνίας, να ζητήσει έγγραφα έγκαιρα από τον εργοδότη τη σχετική διόρθωση, χωρίς να έχει το δικαίωμα να τροποποιεί τα στοιχεία αυτά, χωρίς την έγγραφη εντολή του εργοδότη, γιατί σύμφωνα με τη σύμβαση αναλαμβάνει ρητά να εφαρμόσει πιστά τα σχέδια της μελέτης του έργου και τα καθοριζόμενα στα τεύχη της μελέτης αυτής.

Άρθρο 4ο - ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΚΑΛΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ

Κατά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος καταθέτει εγγύηση καλής εκτέλεσης ύψους **5%** επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α. σύμφωνα με το άρθρο 72 του Ν. 4412/2016, παράγραφος 3 του Ν. 4412/2016 όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.11 του άρθρου 21 του Ν.4782/2021.

Οι εγγυητικές επιστολές εκδίδονται από πιστωτικά ή χρηματοδοτικά ιδρύματα ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την έννοια των περιπτώσεων β' και γ' της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4364/2016 (Α'13) που λειτουργούν νόμιμα στα κράτη- μέλη της Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου ή στα κράτη-μέρη της ΣΔΣ και έχουν, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, το δικαίωμα αυτό. Μπορούν, επίσης, να εκδίδονται από το Τ.Μ.Ε.Δ.Ε. ή να παρέχονται με γραμμάτιο του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων με παρακατάθεση σε αυτό του αντίστοιχου χρηματικού ποσού

Αν συσταθεί παρακαταθήκη με γραμμάτιο παρακατάθεσης χρεογράφων στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα τοκομερίδια ή μερίσματα που λήγουν κατά τη διάρκεια της εγγύησης επιστρέφονται μετά τη λήξη τους στον υπέρ ου η εγγύηση οικονομικό φορέα.

Οι εγγυητικές επιστολές εκδίδονται κατ' επιλογή του αναδόχου από ένα ή περισσότερα πιστωτικά ιδρύματα, ανεξαρτήτως του ύψους των.

Άρθρο 5ο - ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ

Η συνολική προθεσμία περάτωσης της κατασκευής του έργου, πλήρως εξοπλισμένου και έτοιμου προς λειτουργία, ορίζεται **σε επτακόσιες τριάντα (730) ημερολογιακές ημέρες** από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης.

Η έναρξη των εργασιών από τον ανάδοχο δεν μπορεί να καθυστερήσει πέραν των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η σειρά και η προτεραιότητα εκτέλεσης των εργασιών κατά ολοκληρωμένα τμήματα θα καθορισθούν με την έγκριση του αναλυτικού χρονοδιαγράμματος κατασκευής του έργου από την Υπηρεσία.

Δεν αναγνωρίζεται στον ανάδοχο δικαίωμα παράτασης της συμβατικής προθεσμίας λόγω ισχυρισμών περί άγνοιας των τοπικών συνθηκών της περιοχής εκτέλεσης του έργου, του χρόνου και των όρων εκμετάλλευσης πηγών λήψης υλικών για τεχνικά έργα ή δανειοθαλάμων για επιχώματα, της ταυτόχρονης εκμετάλλευσης πηγών υλικών από άλλες εργολαβίες, της κατάστασης των οδών προσπέλασης προς τις πηγές λήψης υλικών ή των συνθηκών διάνοιξης νέων οδών, των κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν στην περιοχή, καθώς και της δυνατότητας εξεύρεσης προσωπικού, μηχανημάτων και λοιπών μέσων.

Παράταση της συνολικής ή τμηματικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου χορηγείται αποκλειστικά σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 147, παρ. 8 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 66 του Ν. 4782/2021, και τις συναφείς κανονιστικές διατάξεις. Όλες οι προθεσμίες αρχίζουν από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από την Υπηρεσία.

Άρθρο 6ο - ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ – ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

Σε περίπτωση υπέρβασης της συνολικής συμβατικής προθεσμίας ή των τυχόν τμηματικών προθεσμιών κατασκευής του έργου, επιβάλλονται στον ανάδοχο ποινικές ρήτρες και λοιπές κυρώσεις σύμφωνα με το άρθρο 148 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 67 του Ν. 4782/2021. Ειδικότερα, για κάθε ημέρα υπαίτιας υπέρβασης της συνολικής προθεσμίας επιβάλλεται ποινική ρήτρα ίση με ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου και για αριθμό ημερών ίσο με το είκοσι τοις εκατό (20%) της αρχικής συνολικής προθεσμίας που προβλέπεται από τη σύμβαση. Για τις επόμενες ημέρες, μέχρι ακόμη ποσοστό δεκαπέντε τοις εκατό (15%) της αρχικής συνολικής προθεσμίας, η ποινική ρήτρα για κάθε ημέρα ορίζεται σε ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) της μέσης ημερήσιας αξίας του έργου.

Ως μέση ημερήσια αξία νοείται το πηλίκο της συνολικής αξίας της σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων τυχόν συμπληρωματικών συμβάσεων και χωρίς τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.), προς την εγκεκριμένη συνολική προθεσμία του έργου, δηλαδή την αρχική συμβατική προθεσμία προσαυξημένη με τις παρατάσεις που έχουν εγκριθεί μετά από σχετικό αίτημα του αναδόχου. Οι ποινικές ρήτρες που επιβάλλονται για την υπέρβαση της εγκεκριμένης συνολικής προθεσμίας δεν επιτρέπεται να υπερβούν συνολικά ποσοστό έξι τοις εκατό (6%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α. Σε περίπτωση που στη σύμβαση προβλέπονται τμηματικές προθεσμίες, ορίζονται υποχρεωτικά το ποσοστό των ποινικών ρητρών ανά ημέρα υπέρβασης, καθώς και ο συνολικός χρόνος για την επιβολή τους. Το συνολικό ποσό της ποινικής ρήτρας για υπέρβαση αποκλειστικών τμηματικών προθεσμιών δεν μπορεί να υπερβεί ποσοστό τρία τοις εκατό (3%) της αξίας της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α.

Ιδιαίτερη προσοχή οφείλει να επιδείξει ο ανάδοχος στην τήρηση των συμβατικών προθεσμιών. Για τον σκοπό αυτό υποχρεούται να μεριμνήσει για την απασχόληση προσωπικού σε δεύτερη βάρδια, σε εργασία με υπερωρίες ή σε ημέρες αργίας και εορτών, εφόσον η πρόοδος των εργασιών το απαιτεί. Κάθε πρόσθετη δαπάνη που απορρέει από την υπερωριακή ή έκτακτη απασχόληση βαρύνει αποκλειστικά τον ανάδοχο, χωρίς δυνατότητα διεκδίκησης αποζημίωσης από τον εργοδότη. Οι απαιτούμενες άδειες για υπερωριακή ή έκτακτη απασχόληση εκδίδονται με μέριμνα και δαπάνες του

αναδόχου, ενώ η Υπηρεσία θα συνδράμει, εφόσον απαιτηθεί, προς τις αρμόδιες αρχές για τη χορήγηση των σχετικών εγκρίσεων.

Εάν ο ανάδοχος παραλείπει να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις έγγραφες εντολές της Υπηρεσίας, οι οποίες είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 160 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 78 του Ν. 4782/2021.

Άρθρο 7ο - ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΡΓΟΥ – ΓΕΝΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Με την υποβολή της προσφοράς του ο ανάδοχος δηλώνει και αποδέχεται ότι είναι απολύτως ενήμερος για τη φύση και την τοποθεσία του έργου, καθώς και για τις γενικές και τοπικές συνθήκες εκτέλεσής του. Ειδικότερα, τεκμαίρεται ότι έχει λάβει γνώση για τις κάθε είδους πηγές λήψης υλικών, τις θέσεις προσωρινής ή οριστικής απόθεσης προϊόντων κατεδαφίσεων, τις απαιτούμενες μεταφορές, τη διάθεση, διαχείριση και αποθήκευση υλικών, την ύπαρξη εργατοτεχνικού προσωπικού, ηλεκτρικού ρεύματος και τυχόν υφιστάμενων δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης της περιοχής, τους φόρτους της υπάρχουσας κυκλοφορίας, το ευμετάβλητο των καιρικών συνθηκών, τη διαμόρφωση και την κατάσταση του εδάφους, καθώς και την ποιότητα και ποσότητα των υλών που είναι δυνατόν να συναντηθούν πάνω ή κάτω από το έδαφος.

Με την υποβολή της προσφοράς του ο ανάδοχος θεωρείται επίσης ότι έχει λάβει γνώση για το είδος και τα μέσα ευκολίας πριν από την έναρξη και κατά την πρόοδο εκτέλεσης των εργασιών, καθώς και για κάθε άλλο ζήτημα που δύναται να επηρεάσει την πρόοδο ή το κόστος των εργασιών, σε συνδυασμό με τους όρους της σύμβασης. Ο ανάδοχος αποδέχεται ότι έχει μελετήσει με σκοπό τη συμμόρφωση τα εγκεκριμένα διαγράμματα της μελέτης, καθώς και όλα τα συμβατικά στοιχεία του έργου που περιλαμβάνονται στον φάκελο της μελέτης, τα οποία αποτελούν τη βάση της σύμβασης.

Παράλειψη του αναδόχου να ενημερωθεί με κάθε διαθέσιμη πληροφορία που αφορά τους όρους της σύμβασης δεν τον απαλλάσσει από την ευθύνη της πλήρους συμμόρφωσής του προς αυτήν. Επισημαίνεται ότι είναι δυνατόν να προκύψουν δυσχέρειες από εργασίες που θα εκτελούνται στην περιοχή του έργου από τον εργοδότη ή από άλλους αναδόχους, τις οποίες ο ανάδοχος υποχρεούται να έχει συνεκτιμήσει κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς του.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 138 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 59 του Ν. 4782/2021.

Άρθρο 8ο - ΧΡΟΝΙΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Με την υπογραφή της σύμβασης αρχίζουν όλες οι προθεσμίες του έργου, συνολική και τμηματικές, σύμφωνα με το άρθρο 147 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 66 του Ν. 4782/2021. **Εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών** από την υπογραφή της σύμβασης, ο Ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία χρονοδιάγραμμα κατασκευής του έργου, το οποίο θα ανταποκρίνεται πλήρως στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση.

Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί το αναλυτικό πρόγραμμα κατασκευής του έργου. Αυτό αναλύει ανά μονάδα χρόνου, η οποία καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης και πάντως ανά ημερολογιακό τρίμηνο, τις εργασίες που προβλέπεται να εκτελεστούν. Το χρονοδιάγραμμα συντάσσεται υπό τη μορφή τετραγωνικού πίνακα, περιλαμβάνει την ανωτέρω χρονική ανάλυση των ποσοτήτων ανά εργασία ή ομάδα εργασιών, και συνοδεύεται από γραμμικό διάγραμμα και σχετική

τεχνική έκθεση. Η Διευθύνουσα Υπηρεσία εγκρίνει το χρονοδιάγραμμα **εντός δεκαπέντε (15) ημερών** από την υποβολή του και δύναται να τροποποιήσει τις προτάσεις του Αναδόχου, ιδίως ως προς την κατασκευαστική αλληλουχία, τη μεθοδολογία, την επίτευξη των χρονικών οροσήμων της σύμβασης και τη χρονική κλιμάκωση των πιστώσεων. Το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα αποτελεί συμβατικό στοιχείο του έργου.

Η έναρξη των εργασιών από μέρους του Αναδόχου δεν δύναται να καθυστερήσει πέραν των τριάντα (30) ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Η μη τήρηση των ανωτέρω προθεσμιών με υπαιτιότητα του Αναδόχου συνεπάγεται επιβολή διοικητικών και χρηματικών κυρώσεων, δύναται να αποτελέσει λόγο έκπτωσης του Αναδόχου και, για τα αρμόδια όργανα του φορέα κατασκευής, συνιστά πειθαρχικό αδίκημα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 141 παρ. 2 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 60 του Ν. 4782/2021. Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 145 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 64 του Ν. 4782/2021.

Αναπροσαρμογές του χρονοδιαγράμματος εγκρίνονται μόνον όταν μεταβληθούν οι ποσότητες των εργασιών ή στις λοιπές περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 147 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 66 του Ν. 4782/2021.

Ο Ανάδοχος υποχρεούται, με δαπάνες του, να παρακολουθεί ανελλιπώς την εφαρμογή του χρονοδιαγράμματος και να το αναπροσαρμόζει κάθε μήνα στην περίπτωση που παρουσιάζονται αποκλίσεις, ώστε να εξασφαλίζεται η πιστή τήρηση της συνολικής προθεσμίας αποπεράτωσης του έργου. Η τήρηση του χρονοδιαγράμματος, που αποτελεί από τις βασικότερες υποχρεώσεις του Αναδόχου, θα παρακολουθείται αυστηρά από την επίβλεψη και σε περίπτωση καθυστέρησης ο Ανάδοχος δύναται να κηρυχθεί έκπτωτος κατόπιν ειδικής πρόσκλησης της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Έκπτωτος μπορεί να κηρυχθεί ο Ανάδοχος και σε περίπτωση που δεν συμμορφωθεί με τις υποχρεώσεις του για την υποβολή του χρονοδιαγράμματος ή, γενικότερα, σε περίπτωση μη τήρησης των συμβατικών του υποχρεώσεων και μη συμμόρφωσης προς τις έγγραφες εντολές της Υπηρεσίας. Ο Ανάδοχος υποχρεούται να αναφέρει έγκαιρα στη Διευθύνουσα Υπηρεσία οποιοδήποτε περιστατικό ενδέχεται να προκαλέσει καθυστέρηση ή να παρεμποδίσει την αποπεράτωση του έργου, καθώς και να την ενημερώνει για τα μέτρα που λαμβάνει για την αντιμετώπιση ή βελτίωση των αντίξων συνθηκών.

Βασική επιδίωξη κατά τον συντονισμό των δραστηριοτήτων και την εκτέλεση των εργασιών αποτελεί η περάτωση αυτοτελών τμημάτων ή εργασιών και η απόδοση ολοκληρωμένου έργου κατά τμήματα, ώστε αυτά να μπορούν να χρησιμοποιηθούν άμεσα. Οι ταυτόχρονες επεμβάσεις με περισσότερα του ενός συνεργεία είναι υποχρεωτικές για τον Ανάδοχο. Η ιεράρχηση και η αλληλουχία των συνεργείων καθορίζονται με έγγραφη εντολή και υπό την ευθύνη της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, δηλαδή του Τμήματος Συγκοινωνιακών Έργων της ΥΤΕΜΕΘ.

Ειδικότερα να επισημανθεί ότι η συντήρηση των δύο πεζογεφυρών που βρίσκονται στην περιοχή του έργου θα εκτελεσθεί από τον Ανάδοχο εντός του συνολικού χρονοδιαγράμματος του έργου και σε κάθε περίπτωση πριν την ολοκλήρωση των εργασιών της οδού, ώστε να εξασφαλίζεται η ασφαλής λειτουργία τους. Δεδομένου ότι οι πεζογέφυρες εξυπηρετούν κίνηση πεζών και δεν υπάρχει άλλος τρόπος διέλευσης αυτών εγκαρσίως της οδού, οι εργασίες συντήρησης θα πρέπει να διαρκέσουν το ελάχιστο δυνατό χρονικό διάστημα και να μην υπάρξουν καθυστερήσεις.

Ειδικά για την πεζογέφυρα που εξυπηρετεί το ΙΕΚ, οι εργασίες θα εκτελεστούν αποκλειστικά σε περίοδο μη λειτουργίας του Ιδρύματος (διακοπές Χριστουγέννων, Πάσχα ή θερινές διακοπές). Ο ανάδοχος οφείλει να συντονιστεί με τη Διευθύνουσα Υπηρεσία και τις αρμόδιες αρχές (Δήμο,

Διεύθυνση Εκπαίδευσης κ.λπ.) για τον ακριβή καθορισμό της χρονικής περιόδου εκτέλεσης των εργασιών στην εν λόγω πεζογέφυρα.

Επιπλέον, ο Ανάδοχος υποχρεούται, **εντός ενός (1) μηνός** από την υπογραφή της σύμβασης, να συντάξει και να υποβάλει οργανόγραμμα του εργοταξίου, στο οποίο θα περιγράφονται λεπτομερώς τα στοιχεία των στελεχών, του εξοπλισμού και των μηχανημάτων που θα χρησιμοποιηθούν για την εκτέλεση του έργου.

Άρθρο 9ο - ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΥΠΕΡ ΤΡΙΤΩΝ – ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

Το έργο «**Βελτίωση επισκευή επαρχιακής οδού 27, από διασταύρωση Αεροδρομίου έως είσοδο Περαιάς**» χρηματοδοτείται από πιστώσεις του Τεχνικού προγράμματος επενδυτικών δαπανών Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Το έργο είναι ενταγμένο στο Πρόγραμμα με κωδικό **2131ΘΕΣ006ΙΔΠ21**.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να καταβάλει τις προβλεπόμενες κρατήσεις και να προσκομίζει τις αντίστοιχες αποδείξεις πριν από την πληρωμή κάθε λογαριασμού καθώς και για κάθε άλλη νόμιμη κράτηση για το Δημόσιο ή τρίτους.

Το έργο υπόκειται στις **κρατήσεις** που προβλέπονται για τα έργα αυτά, περιλαμβανομένης

- της κράτησης ύψους 0,1 % υπέρ των λειτουργικών αναγκών της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, τις διατάξεις του αρ. 7 του ν. 4912/22 «Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Δικαιοσύνης» (ΦΕΚ 59/τ. Α' /17.03.22) και ν.4413/2016 (Α' 148).
- της κράτησης 6‰ σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 7 περ. θ' του ν. 4412/2016 και της υπ' αριθμ. ΔΝΣγ/οικ.42217/ΦΝ466/12.6.2017 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 2235) καθώς και
- της κράτησης 2,5‰ υπέρ της Π.Ο.Μ.Η.Τ.Ε.Δ.Υ., σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 53 παρ. 7 περ. θ' του ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του Ν. 4782/2021 και ΔΝΣβ/51667/ΦΝ466/12-02-2020 απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 2780).

Τον ανάδοχο βαρύνουν όλες οι κρατήσεις για λογαριασμό τρίτων, για την ασφάλιση του προσωπικού στο Ι.Κ.Α. κλπ. Διευκρινίζεται ότι εάν μετά την ημέρα του διαγωνισμού επιβληθούν νέοι φόροι, τέλη, κρατήσεις κλπ ή καταργηθούν παλαιοί, θα ισχύουν τα προβλεπόμενα της νομοθεσίας Δημοσίων Έργων Κ.Δ.Ε. όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα.

Ο Φ.Π.Α βαρύνει τον κύριο του έργου. Στις τιμές του προϋπολογισμού και το τιμολόγιο μελέτης και προσφοράς δεν περιλαμβάνεται ο Φ.Π.Α., ο οποίος υπολογίζεται και αναγράφεται ξεχωριστά. Ο ανάδοχος υποχρεούται στην απόδοση του Φ.Π.Α σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 1642/1986 όπως κωδικοποιήθηκε με το Ν.2859/2000 - ΦΕΚ 248/Α/7-11-2000.

Ο ανάδοχος δεν απαλλάσσεται από τα τέλη διοδίων των κάθε είδους μεταφορικών του μέσων. Επίσης δεν απαλλάσσεται από τους κάθε είδους φόρους και δασμούς επί των εισαγομένων από το εξωτερικό υλικών, εφοδίων κλπ. έστω και αν τυχόν αναφέρεται αντίθετη γενική διατύπωση στην ΣΑΕ του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.

Το ποσοστό για γενικά έξοδα και όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης είναι 18%.

Άρθρο 10ο - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΙΜΩΝ ΜΟΝΑΔΑΣ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οι τιμές μονάδος του Τιμολογίου Μελέτης αναφέρονται σε εργασίες πλήρως περαιωμένες και περιλαμβάνουν τις παρακάτω δαπάνες:

- Τις δαπάνες, μεταφοράς των υλικών που περιγράφονται παρακάτω, καθώς και τις δαπάνες που περιγράφονται στον Κανονισμό Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών για δημόσιες συμβάσεις έργων – Απόφαση ΔΝΣγ / οικ. 35577 / ΦΝ 466 / 2017 / Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών (ΦΕΚ 1746 Β/19.5.2017).
- Τις δαπάνες για προμήθεια, φορτοεκφόρτωση και μεταφορά όλων των κάθε φύσης υλικών, που απαιτούνται για την εκτέλεση των εργασιών, από τους τόπους ή θέσεις προμήθειας ή παραγωγής μέχρι να ενσωματωθούν στο έργο εκτός αν ορίζεται διαφορετικά και ρητά στο κάθε αντίστοιχο άρθρο του Τιμολογίου.
- Τις δαπάνες για την εκτέλεση με τα χέρια από τους εργατοτεχνίτες κάποιων εργασιών ή ενός μέρους από αυτές στις περιπτώσεις που είναι αδύνατη ή δεν προσφέρεται η εκτέλεσή τους με μηχανήματα ή σε περίπτωση που η χειρωνακτική εκτέλεση κρίνεται απαραίτητη για καλύτερη εργασία.
- Τις δαπάνες υπαίθρου και γραφείου για λήψη στοιχείων πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την κατασκευή του έργου, καταμέτρηση υλικών κλπ., διάταξη και εκτύπωση σε επτά (7) αντίτυπα των τευχών των επιμετρητικών στοιχείων και υποβολή σε ψηφιακή μορφή (CD).
- Δαπάνη συμφωνητικού.

Επίσης στις τιμές μονάδος του Τιμολογίου και στα γενικά έξοδα του αναδόχου συμπεριλαμβάνονται και οι παρακάτω ειδικές δαπάνες, που τον βαρύνουν αποκλειστικά:

- Αποζημιώσεις ιδιοκτητών, εκμισθωτών ή μισθωτών για:
  - περιοχές λήψης δανείων υλικών για χωματισμούς,
  - περιοχές απόθεσης και μόρφωσης προϊόντων εκσκαφών ή καθαιρέσεων ή γενικά για αποθήκευση υλικών,
  - θέσεις εγκατάστασης μηχανημάτων και εργοταξίων γενικά,
  - προσπέλαση προς τα εργοτάξια και τις θέσεις λήψης – απόθεσης – αποθήκευσης υλικών.
- Δαπάνες αποζημίωσης των οποιωνδήποτε πηγών υλικών από λατομεία κλπ. που θα χρησιμοποιηθούν με έγκριση της υπηρεσίας και των οδών προσπέλασης σε αυτά που ανήκουν σε οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου. Επισημαίνεται ότι ο κύριος του έργου δεν αναλαμβάνει καμιά υποχρέωση για διενέργεια και διεξαγωγή της διαδικασίας απαλλοτρίωσής τους. Επίσης ο κύριος του έργου δεν αναλαμβάνει καμιά υποχρέωση για πρόσθετη αποζημίωση του αναδόχου για τυχόν δυσχέρειες που θα προκύψουν για εξεύρεση και εκμετάλλευση των λατομείων και λοιπών πηγών, είτε λόγω ανάγκης δημιουργίας εγκαταστάσεων για θραύση και αποθήκευση των υλικών μακριά από την πηγή, είτε λόγω δυσχερειών στις μεταφορές από οποιαδήποτε αιτία.
- Δαπάνες κατασκευής – συντήρησης των οδών που απαιτούνται για προσπέλαση προς τις πηγές λήψης υλικών, καθώς επίσης οι δαπάνες κατασκευής – συντήρησης των προσπελάσεων και των παρακαμπτήριων οδών, που θα απαιτηθούν κατά τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών για την ανεμπόδιστη και ασφαλή κυκλοφορία. Όσον αφορά στις ήδη υπάρχουσες οδούς ο ανάδοχος πρέπει να λάβει υπόψη του ότι δεν επιτρέπεται να κυκλοφορήσει οχήματα με βάρος μεγαλύτερο

από εκείνο για το οποίο έχει υπολογιστεί η αντοχή του οδοστρώματος, ώστε να αποτραπεί η πρόκληση βλαβών σε αυτό. Οπωσδήποτε, εφόσον χρησιμοποιήσει τέτοιες οδούς (με τους παραπάνω περιορισμούς) οφείλει να τις συντηρεί σε όλη τη διάρκεια της σύμβασης χωρίς αποζημίωση από τον κύριο του έργου. Είναι προφανές ότι κατά την εκτέλεση του έργου, την παραγωγή και μεταφορά υλικών ο ανάδοχος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για κάθε ζημιά ή ατύχημα. Ο κύριος του έργου δεν αναλαμβάνει ευθύνη ή υποχρέωση για καταβολή δαπανών ή αποζημιώσεων, για όσα αναφέρθηκαν παραπάνω.

- Πρόσθετες δαπάνες και επιβαρύνσεις που ενδεχόμενα θα προκύψουν κατά το στάδιο εκτέλεσης των εργασιών λόγω της ταυτόχρονης εκμετάλλευσης κάποιων πηγών υλικών και από άλλη προγενέστερη ή μεταγενέστερη εργολαβία καθώς επίσης από την ανάγκη δημιουργίας και αποκάλυψης νέων πηγών υλικών, οι οποίες καθίστανται αναγκαίες για την εμπρόθεσμη εκτέλεση του έργου.
- Δαπάνες των αναγκαίων τοπογραφικών εργασιών, οι οποίες εκτελούνται απαραίτητα από διπλωματούχο Πολιτικό ή Τοπογράφο Μηχανικό και αφορούν στην εφαρμογή των στοιχείων της μελέτης για την κατασκευή του έργου γενικά και τις επιμετρήσεις (π.χ. χωροστάθμηση, λήψη διατομών), όσες φορές αυτά απαιτούνται κατά τα διαδοχικά στάδια εκτέλεσης των εργασιών, οπότε και πρέπει να υποβάλλονται σε επτά (7) αντίτυπα όλα τα απαραίτητα τεύχη και σε ψηφιακή μορφή (CD).
- Δαπάνες προσωρινής σήμανσης, περίφραξης και φύλαξης του εργοταξίου σε όλη τη διάρκεια κατασκευής του έργου.
- Δαπάνες για την εκκένωση και καθαρισμό των χρησιμοποιηθέντων εργοταξίων και χώρων από κάθε είδους υλικά, μηχανήματα, προσωρινές εγκαταστάσεις μετά την ολοκλήρωση του έργου. Ο ανάδοχος φέρει αποκλειστική ευθύνη για αδικαιολόγητη καθυστέρηση στην εκκένωση των χώρων.

Άρθρο 11ο - ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΙΣΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΙΜΩΝ

Τα στοιχεία που καθορίζονται από το άρθρο 152 του Ν. 4412/2016 συντάσσονται με μέριμνα και ευθύνη του αναδόχου και υποβάλλονται στη διευθύνουσα υπηρεσία κάθε μήνα., όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 71 του Ν.4782/2021.

Κάθε λογαριασμός συντάσσεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο παραπάνω άρθρο.

Κάθε λογαριασμός για τον προσδιορισμό της αναθεώρησης θα συνοδεύεται από πίνακα κατανομής εργασιών σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 153 του Ν. 4412/2016. Για την αναθεώρηση τιμών εφαρμόζονται οι διατάξεις που ισχύουν την ημέρα της δημοπρασίας, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 72 του Ν.4782/2021.

Επιτρέπεται η χρήση των «επί έλασσον δαπανών» για άλλες εργασίες του ίδιου έργου σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 156, παράγραφος 3 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 75 του Ν.4782/2021.

Άρθρο 12ο - ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΡΓΟΥ – ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Ο ανάδοχος κατά τη σύνταξη του οργανογράμματος του εργοταξίου, όπως προβλέπεται από το άρθρο 145 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 64 του Ν. 4782/2021, υποχρεούται να λάβει υπόψη του και να διασφαλίσει τα ακόλουθα:

- Να εξασφαλίσει και να διαθέσει όλα τα απαραίτητα μηχανήματα, όργανα, εργαλεία, μεταφορικά μέσα, εγκαταστάσεις και προσωπικό που προβλέπεται στο οργανόγραμμα του έργου, καθώς και το ειδικευμένο προσωπικό που απαιτείται για την εμπρόθεσμη κατασκευή του έργου.
- Να τοποθετήσει διπλωματούχο μηχανικό της απαιτούμενης για το έργο ειδικότητας, προερχόμενο από αναγνωρισμένη σχολή ημεδαπής ή αλλοδαπής, ως εκπρόσωπό του για τη διεύθυνση του έργου. Ο μηχανικός αυτός πρέπει να διαθέτει την απαιτούμενη εμπειρία για την κατασκευή έργων της ίδιας κατηγορίας και να βρίσκεται συνεχώς στη διάθεση της επίβλεψης καθ' όλες τις ημέρες και ώρες εκτέλεσης των εργασιών. Η Υπηρεσία διατηρεί το δικαίωμα να μην αποδεχθεί τον μηχανικό εάν δεν πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις.
- Σε περίπτωση που, κατά απόλυτη κρίση της Υπηρεσίας, τα μηχανικά μέσα και το προσωπικό που προσκομίσθηκαν δεν θεωρηθούν επαρκή για την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση των εργασιών, ο ανάδοχος υποχρεούται εντός δεκαήμερης προθεσμίας από τη γραπτή εντολή της Υπηρεσίας να ενισχύσει τον υπάρχοντα εξοπλισμό και προσωπικό σύμφωνα με τις υποδείξεις της Υπηρεσίας, τροποποιώντας ενδεχομένως το υποβληθέν οργανόγραμμα εργοταξίου.
- Ο ανάδοχος παραμένει σε κάθε περίπτωση υπεύθυνος για την πρόοδο του έργου, ανεξαρτήτως αν η Υπηρεσία κάνει χρήση των δυνατοτήτων που παρέχει το παρόν άρθρο.
- Στην περίπτωση που ο ανάδοχος χρησιμοποιεί αλλοδαπό προσωπικό, στο οργανόγραμμα θα περιλαμβάνεται και διερμηνέας, ενώ το προσωπικό αυτό πρέπει να διαθέτει τις απαραίτητες άδειες παραμονής και εργασίας στην Ελλάδα. Η Υπηρεσία μπορεί να παρέχει βοήθεια στις σχετικές διατυπώσεις εφόσον ζητηθεί από τον ανάδοχο.
- Κατά τα λοιπά ισχύουν οι όροι όπως αναφέρονται αναλυτικά στους ειδικούς όρους της ΕΣΥ.

Άρθρο 13ο - ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Πέρα από όσα αναφέρονται στα άρθρα 136 (Διοίκηση έργου – επίβλεψη), όπως αντικαταστάθηκε με τα άρθρα 57 και 58 του Ν. 4782/2021, 137 (Υπερημερία κυρίου του έργου), 138 (Γενικές υποχρεώσεις του αναδόχου), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59 του Ν. 4782/2021, 139 (Διεύθυνση του έργου από την πλευρά του αναδόχου) και 140 (Υποχρεώσεις μελών κοινοπραξίας) του Ν. 4412/2016 σχετικά με το προσωπικό του αναδόχου επί τόπου του έργου, ισχύουν και οι όροι που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους, με τους οποίους ο ανάδοχος υποχρεούται να συμμορφωθεί κατά τη σύνταξη και υποβολή του οργανογράμματος εργοταξίου που προβλέπεται από το άρθρο 145 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 64 του Ν. 4782/2021.

Κατά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος θα δηλώσει στην Υπηρεσία τον αντίκλητό του, κάτοικο Θεσσαλονίκης, εξουσιοδοτημένο για την παραλαβή των κοινοποιούμενων εγγράφων σε αυτόν, μαζί με έγγραφη αποδοχή του διοριζόμενου αντικλήτου, τη διεύθυνση των κεντρικών γραφείων του, καθώς και το εντεταλμένο προσωπικό που θα βρίσκεται σε αυτά.

Η ελάχιστη τεχνική στελέχωση του εργοταξίου, σύμφωνα με το άρθρο 139 του Ν. 4412/2016, καθορίζεται στη Διακήρυξη Διαγωνισμού του έργου. Το αργότερο **μέσα σε τριάντα (30) ημέρες** από

την υπογραφή της σύμβασης, θα αναλάβει τα καθήκοντά του ο προϊστάμενος του εργοταξιακού γραφείου. Ο προϊστάμενος του εργοταξιακού γραφείου ορίζεται από τον ανάδοχο και πρέπει να είναι διπλωματούχος Πολιτικός ή Τοπογράφος Μηχανικός. Για την έγκριση του προτεινόμενου εκ μέρους του αναδόχου μηχανικού, ο ανάδοχος οφείλει να καταθέσει λεπτομερή πιστοποιητικά και στοιχεία, προκειμένου η Υπηρεσία να εξετάσει τα προσόντα και την εμπειρία του. Η Υπηρεσία, κατά την απόλυτη κρίση της, έχει δυνατότητα να μην εγκρίνει τον προτεινόμενο μηχανικό, εφόσον κρίνει ότι αυτός δεν έχει τα απαραίτητα προσόντα ή δεν είναι κατάλληλος για τη συγκεκριμένη θέση.

Ο προϊστάμενος του εργοταξιακού γραφείου οφείλει να ομιλεί, διαβάζει και γράφει άριστα την ελληνική γλώσσα. Σε αντίθετη περίπτωση, επιβάλλεται η συνεχής παρουσία τεχνικού διερμηνέα. Ο προϊστάμενος θα είναι αποκλειστικής απασχόλησης για το συγκεκριμένο έργο. Σε περίπτωση απουσίας του, θα πρέπει να υπάρχει αντικαταστάτης μηχανικός με παρόμοια προσόντα, ο οποίος θα έχει εγκριθεί επίσης από την Υπηρεσία.

Ο προϊστάμενος του εργοταξιακού γραφείου θα είναι πλήρως εξουσιοδοτημένος με συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο για την εκπροσώπηση του αναδόχου σε όλα τα θέματα του εργοταξίου, συμπεριλαμβανομένης της παραλαβής εντολών, ειδοποιήσεων, οδηγιών ή παρατηρήσεων της Υπηρεσίας επιτόπου του έργου, καθώς επίσης και της υπογραφής κάθε εγγράφου ή στοιχείου που προβλέπεται επιτόπου του έργου (παραλαβές, επιμετρήσεις, ημερολόγια κ.λπ.).

Ο προϊστάμενος είναι αρμόδιος για την έντευξη, άρτια και ασφαλή εκτέλεση των εργασιών και για τη λήψη – εφαρμογή των απαραίτητων μέτρων προστασίας – ασφάλειας των εργαζομένων στο έργο καθώς και κάθε τρίτου. Για το λόγο αυτόν, ο προϊστάμενος πρέπει να καταθέσει στην Υπηρεσία υπεύθυνη δήλωση για την αποδοχή του διορισμού του στη θέση αυτή και τις ευθύνες του.

Όλο το παραπάνω προσωπικό υπόκειται στην έγκριση της Υπηρεσίας. Η Υπηρεσία δύναται κατά την απόλυτη κρίση της να ανακαλέσει την έγγραφη έγκρισή της για τον ορισμό οποιουδήποτε από τα παραπάνω πρόσωπα, οπότε ο ανάδοχος υποχρεούται να το απομακρύνει και να το αντικαταστήσει με άλλο, του οποίου ο διορισμός θα υπόκειται επίσης σε έγγραφη έγκριση της Υπηρεσίας. Επιπλέον, η Υπηρεσία μπορεί να διατάσσει τη στελέχωση του εργοταξίου με πρόσθετο προσωπικό όταν κρίνει ότι είναι απαραίτητο.

Ρητά καθορίζεται ότι ο διορισμός των υπόψη προσώπων του αναδόχου σε καμία περίπτωση δεν απαλλάσσει τον τελευταίο από τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις του, ο δε ανάδοχος παραμένει πάντοτε αποκλειστικά και εξ ολοκλήρου υπεύθυνος απέναντι στην Υπηρεσία.

Σε περίπτωση που ο ανάδοχος αμελήσει ή αστοχήσει να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του άρθρου αυτού, η Υπηρεσία μπορεί, εκτός των άλλων κυρώσεων για αντισυμβατική συμπεριφορά, να του επιβάλει και πρόστιμο μέχρι του διπλάσιου της δαπάνης για προσωπικό που ενώ θα έπρεπε να υπάρχει, ελλείπει, ανεξαρτήτως αν το προσωπικό αυτό είναι μόνιμο ή περιστασιακό.

Η παρουσία του προσωπικού θα ελέγχεται αδιάλειπτα από τη διευθύνουσα υπηρεσία και σε περίπτωση συστηματικής μη συμμόρφωσης, εκτός των ανωτέρω κυρώσεων, θα ενημερώνεται η προϊσταμένη αρχή. Για το προσωπικό αυτό απαιτείται προσκόμιση στη διευθύνουσα υπηρεσία βεβαίωσης του οικείου ασφαλιστικού φορέα, στην οποία θα αναγράφεται ο χρόνος ασφάλισης των εργαζομένων.

Άρθρο 14ο - ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ ΓΙΑ ΥΠΕΡΩΡΙΑΚΕΣ ΚΑΙ ΝΥΧΤΕΡΙΝΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΑΡΓΙΕΣ ΚΑΙ ΕΟΡΤΕΣ

Η εκτέλεση υπερωριακής ή νυχτερινής εργασίας, καθώς και εργασίας κατά τις αργίες και εορτές, επιτρέπεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις των νόμων του κράτους. Σε περίπτωση εκτέλεσης τέτοιας εργασίας, ο ανάδοχος δεν δικαιούται πρόσθετη αποζημίωση. Ο ανάδοχος υποχρεούται να εξασφαλίζει τη σχετική άδεια και να τηρεί όλους τους νόμους και κανονισμούς που αφορούν την εκτέλεση της εργασίας. Εφόσον η Υπηρεσία κρίνει αναγκαία την υπερωριακή ή νυκτερινή εργασία ή την εκτέλεση εργασίας κατά αργίες και εορτές, ο ανάδοχος οφείλει να την εκτελεί χωρίς αντίρρηση και χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση.

Ιδιαίτερα για την υπερωριακή εργασία, η Υπηρεσία θα συνηγορήσει εφόσον κρίνεται απαραίτητη και δεν υπάρχει άλλη δυνατότητα εξασφάλισης περισσότερου προσωπικού, χωρίς όμως να μπορεί να εγγραφεί την έγκριση από τις αρμόδιες Αρχές. Σε περίπτωση που ο ανάδοχος δεν καταφέρει να εξασφαλίσει έγκριση για υπερωριακή εργασία, αυτό δεν αποτελεί δικαιολογία για παράταση των προθεσμιών εκτέλεσης του έργου.

Κατά την εκτέλεση νυκτερινής εργασίας, ο ανάδοχος υποχρεούται να παρέχει, με δαπάνη του, πρόσθετο και ικανοποιητικό φωτισμό για την ασφάλεια του προσωπικού και του κοινού, καθώς και κατάλληλα μέσα που επιτρέπουν την καλή τοποθέτηση και επιθεώρηση των υλικών και τη διασφάλιση της αποδοτικής εκτέλεσης των έργων. Ο ανάδοχος πρέπει να λάβει υπόψη την ισχύουσα νομοθεσία σχετικά με την ηχορύπανση και τις ώρες κοινής ησυχίας για τον προγραμματισμό των εργασιών, αποφεύγοντας κατά τις νυκτερινές ώρες και τις ώρες κοινής ησυχίας εργασίες που επιβαρύνουν ηχητικά την περιοχή και λαμβάνοντας όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αποφυγή ηχορύπανσης.

Επιπλέον, ο ανάδοχος οφείλει να εξασφαλίσει την απρόσκοπτη άσκηση της επίβλεψης στα εργοστάσια όπου κατασκευάζονται τμήματα του έργου και γενικά σε όλους τους χώρους που κρίνει απαραίτητο η διευθύνουσα υπηρεσία. Ο διευθύνων από μέρους της αναδόχου επιχείρησης τα έργα υποχρεούται, μετά από ειδοποίηση της υπηρεσίας, να συνοδεύει τους υπαλλήλους που επιβλέπουν, διευθύνουν ή επιθεωρούν τα έργα, καθώς και τους συμβούλους και εμπειρογνώμονες της αναθέτουσας αρχής, κατά τις μεταβάσεις τους για επίβλεψη, έλεγχο ή επιθεώρηση στον τόπο των έργων ή στους άλλους τόπους παραγωγής.

Άρθρο 15ο - ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Ο ανάδοχος υποχρεούται χωρίς αμοιβή:

- να μεριμνήσει για την έκδοση τυχόν αδειών από Πολεοδομία ή Δήμο, εάν απαιτείται,
- να μεριμνήσει για τον έλεγχο εφαρμογής των σχετικών εγκεκριμένων μελετών,
- να διαθέτει τα απαιτούμενα όργανα,
- να μεριμνήσει για την εκπόνηση μελέτης όπου θα προσδιορίζεται και θα αιτιολογείται η επιλογή των Συστημάτων Ασφαλείας για κάθε θέση που θα υποδειχθεί από την Υπηρεσία, σύμφωνα με τα κριτήρια και τις απαιτήσεις των ΟΜΟΕ-ΣΑΟ κατά ΕΛΟΤ EN 137.
- να ενημερωθεί για την θέση και την κατεύθυνση των καλωδίων, σωλήνων, αγωγών κ.λπ. και να μεριμνήσει ώστε να τηρηθούν οι οδηγίες των ιδιοκτητών των αντίστοιχων γραμμών των καλωδίων, αγωγών κ.λπ
- να απομακρύνει τα άχρηστα υλικά από το χώρο του εργοταξίου (ικριώματα, συσκευασίες κλπ.), μόλις τελειώσουν οι εργασίες.

- στο πλαίσιο συντήρησης των πεζογεφυρών, να υποβάλει στην Διευθύνουσα Υπηρεσία:
  - Υπεύθυνη δήλωση για τη στατική επάρκεια της κάθε πεζογέφυρας μετά την συντήρηση και επανατοποθέτηση της.
  - Σχέδιο του φορέα της κάθε πεζογέφυρας.

Άρθρο 16ο - ΚΥΡΙΟΤΗΤΑ ΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Όλες οι προσωρινές και βοηθητικές εγκαταστάσεις και τα μηχανήματα, οι συσκευές, τα εργαλεία και τα υπόλοιπα υλικά που έχει φέρει ο ανάδοχος στον τόπο του έργου θα χρησιμοποιηθούν με μέριμνα και ευθύνη του με την προϋπόθεση ότι είναι κατάλληλα για την εκτέλεση του έργου για το οποίο μεταφέρθηκαν και για εφαρμογή του προγράμματος του έργου.

Δεν θα επιτρέπεται απομάκρυνση των μηχανημάτων που προβλέπει το διάγραμμα προγραμματισμού στον αντίστοιχο χρόνο εκτέλεσης εργασιών, στην περίπτωση δε που απομακρυνθούν μηχανήματα ο ανάδοχος θα έχει τις ανάλογες επιπτώσεις από μη τήρηση του προγράμματος.

Άρθρο 17ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΥΛΙΚΩΝ

Τα υλικά θα είναι αρίστης ποιότητας, σύμφωνα με τις Π.Τ.Π. του Υπουργείου Υποδομών – Μεταφορών – Δικτύων, κατάλληλα για ενσωμάτωση και απαλλαγμένα από κάθε επιβλαβή πρόσμιξη ή ελάττωμα που θα μπορούσε να μειώσει την αντοχή ή την εμφάνιση του έργου. Ο Ανάδοχος φέρει ακέραια την ευθύνη για την ποιότητα των υλικών.

Η παραλαβή και ο έλεγχος των υλικών γίνεται από έναν ή περισσότερους τεχνικούς του αναδόχου, περί διεύθυνσης έργου, οι οποίοι υποβάλλουν δήλωση προς τη Διευθύνουσα Υπηρεσία, βεβαιώνοντας ότι τα υλικά πληρούν τις ισχύουσες προδιαγραφές του Υπουργείου και ότι τα στοιχεία της δήλωσης είναι αληθή. Παράλειψη σύνταξης και υποβολής της δήλωσης αποκλείει την υποβολή επόμενου λογαριασμού.

Σε περίπτωση που η επίβλεψη θεωρήσει τα υλικά ακατάλληλα, η Διευθύνουσα Υπηρεσία διατάσσει τη μη χρησιμοποίησή τους. Αν ο ανάδοχος διαφωνεί, η καταλληλότητα αποδεικνύεται μέσω εργαστηριακού ελέγχου από αναγνωρισμένα εργαστήρια, με τη δαπάνη να βαρύνει τον ανάδοχο ή τον κύριο του έργου ανάλογα με το αποτέλεσμα.

Ειδικά για την έγκριση χρήσης των σιδηρέιων ασφαλείας που θα επιλεγούν από τον ανάδοχο, απαιτούνται:

1. Πιστοποιητικό Συμμόρφωσης του προτεινόμενου συστήματος (EC Certificate) από Φορέα Πιστοποίησης.
2. Σήμα CE σε εμφανή θέση του ΣΑΟ.
3. Έκθεση δοκιμών (Test Report) σε ισχύ, σύμφωνα με τα πρότυπα ΕΛΟΤ EN 1317-2 (στηθαία ασφαλείας), ΕΛΟΤ EN 1317-3 (ΣΑΕΠ), ΕΛΟΤ EN 1317-4 (συναρμογές) και ΕΛΟΤ EN 1317-7 (απολήξεις).
4. Εγχειρίδιο Εγκατάστασης και Συντήρησης με σχέδια, οδηγίες συναρμολόγησης, θεμελίωσης, τοποθέτησης, συντήρησης και επισκευής.
5. Πιστοποιητικό συμμόρφωσης κάθε παραγγελίας, με αναγραφή σειριακών αριθμών (LOT-NR)

σε λεπίδες και ορθοστάτες για ιχνηλασιμότητα. Στηθαία χωρίς σειριακούς αριθμούς δεν ενσωματώνονται στο έργο.

Άρθρο 18ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΚΑΚΟΤΕΧΝΙΕΣ

Οι εργασίες θα εκτελεσθούν σύμφωνα με:

- τις ισχύουσες Πρότυπες Τεχνικές Προδιαγραφές,
- την περιγραφή και τους όρους των άρθρων του Τιμολογίου Μελέτης,
- τα εγκεκριμένα σχέδια, τους κανόνες της τέχνης και τις οδηγίες της επιβλέπουσας Υπηρεσίας.

Εάν κατά την εκτέλεση των έργων διαπιστωθεί ότι έχουν εκτελεσθεί εργασίες πλημμελώς ή κακότεχνα ή όχι σύμφωνα με τα παραπάνω, τίθεται σε εφαρμογή το άρθρο 159 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 77 του Ν.4782/2021.

Άρθρο 19ο - ΑΠΟΛΟΓΙΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Εργασίες που δεν αναφέρονται στον προϋπολογισμό ή που δεν προβλέφθηκαν ή δεν προβλέπονται από αυτόν, αλλά δεν μπορούν να επιμετρηθούν, θα αποτιμώνται με απολογιστικό σύστημα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 154 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 73 του Ν. 4782/2021.

Στις απολογιστικές εργασίες περιλαμβάνεται το κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ), όπως αυτά καθορίζονται στην ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312Β/2010), η οποία τροποποιήθηκε με τον Ν. 4030/2011 (ΦΕΚ 249/Α/25.11.2011) «Νέος τρόπος έκδοσης αδειών δόμησης, ελέγχου κατασκευών και λοιπές διατάξεις», και εξειδικεύονται με την Εγκύκλιο αρ. πρωτ. οικ. 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς και με την Αρ. Πρωτ. Δ17α/50/2/ΦΝ 444.1/27.3.2013 «Διαχείριση περίσσειας υλικών εκσκαφών που προέρχονται από δημόσια έργα – Διευκρινίσεις επί των απαιτήσεων της ΚΥΑ 36259/1757/Ε103/2010 (ΦΕΚ 1312/Β)».

Ως «κόστος υποδοχής σε αποδεκτούς χώρους» νοείται το κόστος χρήσης του συγκεκριμένου χώρου, από την παράδοση των υλικών αυτών μέχρι και την περαιτέρω διαχείρισή τους.

Άρθρο 20ο - ΑΥΞΟΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΟΣΟΤΗΤΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ – ΝΕΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να εκτελέσει το έργο σύμφωνα με την σύμβαση και τα τεύχη και τα σχέδια που την συνοδεύουν και όπως ορίζεται στις διατάξεις του άρθρου 156 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 75 του Ν.4782/2021 και κατά τα λοιπά σύμφωνα με τις εγκυκλίους 57/1995, 18/1996 και 34/1996 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. που αφορούν στις απρόβλεπτες δαπάνες και τις εγκυκλίους που εκδόθηκαν για εφαρμογή των διατάξεων που κωδικοποίησε σε ενιαίο κείμενο ο Ν. 3669/2008 (Ε35/1994, Ε43/1995, Ε8/1995, Ε36/1994, Ε38/1996, Ε24/1997, Ε20204/2005, Ε36/2005, Ε20/2006, Ε30/2007).

Στην περίπτωση εκτέλεσης εργασιών που δεν προβλέπονται από το συμβατικό τιμολόγιο, θα συντάσσονται νέες τιμές μονάδας με βάση τα εγκεκριμένα ενιαία τιμολόγια εργασιών για τις κατηγορίες έργων οικοδομικών, οδοποιίας, υδραυλικών, λιμενικών και πρασίνου σε εφαρμογή του

άρθρου 53, παράγραφος 7ζ του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του Ν.4782/2021.

Για τα είδη των εργασιών που δεν περιλαμβάνονται στον παραπάνω Κανονισμό Περιγραφικών Τιμολογίων Εργασιών για δημόσιες συμβάσεις έργων, θα λαμβάνεται υπόψη κάθε άλλη εγκεκριμένη από το Υ.ΥΠΟ.ΜΕ.ΔΙ. ανάλυση που περιέχει αυτά τα αντίστοιχα είδη των εργασιών π.χ. ΑΤΟΕ κλπ., όπως αυτές ισχύουν μετά την έκδοση της Δ1α/0/11/60/9.9.1992 απόφαση του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΦΕΚ 562 Β'/14.9.1992).

Ως βασικές τιμές ημερομισθίων, υλικών και μισθωμάτων μηχανημάτων θα ληφθούν αυτές του Πρακτικού της Επιτροπής Διαπίστωσης Τιμών Δημοσίων Έργων που προβλέπεται από το άρθρο 5 της απόφασης ΕΔ2α/01/35/φ.2.5/26.4.1982 των Υπουργών Προεδρίας της Κυβέρνησης και Δημοσίων Έργων σύμφωνα με το άρθρο 153 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 72 του Ν.4782/2021, για το χρόνο δημοπράτησης του έργου.

Άρθρο 21ο - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΥΛΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Ο ανάδοχος υποχρεούται να αποδεχθεί τα υλικά που χορηγούνται από την Υπηρεσία για ενσωμάτωση αφαιρούμενης της αξίας τους από το αντίστοιχο άρθρο του τιμολογίου χωρίς αποζημίωση.

Άρθρο 22ο – ΕΠΙΒΛΕΨΗ

Ο ανάδοχος υπόκειται στον έλεγχο της Υπηρεσίας, η οποία εκπροσωπείται από το προσωπικό επίβλεψης του έργου. Ο ανάδοχος οφείλει να επιτρέψει ελεύθερα την είσοδο στον επιβλέποντα και σε όλους τους εντεταλμένους υπαλλήλους της Υπηρεσίας για την επίβλεψη του έργου, στα εργοτάξια, λατομεία, αποθήκες, εργοστάσια κ.λπ. Το ίδιο ισχύει και για οποιονδήποτε άλλον, στον οποίο η Υπηρεσία χορηγήσει σχετική έγκριση.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να συμμορφώνεται με τις έγγραφες εντολές της Υπηρεσίας, που δίνονται για την άρτια, εύρυθμη και έντεχνη εκτέλεση του έργου.

Το γεγονός ότι η Υπηρεσία επιβλέπει το έργο δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από οποιαδήποτε ευθύνη προκύπτει από τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή από τους ισχύοντες νόμους, διατάξεις κ.λπ., ούτε μειώνει τις πλήρεις και αποκλειστικές ευθύνες και υποχρεώσεις του, όπως αυτές επιβάλλονται από τους όρους της διακήρυξης δημοπρασίας, της παρούσας Ε.Σ.Υ., της τεχνικής περιγραφής και των λοιπών τευχών δημοπράτησης.

Ο ανάδοχος οφείλει να διευκολύνει την επίβλεψη και το προσωπικό της Υπηρεσίας στην άσκηση των ελέγχων.

Επισημαίνεται ότι η Υπηρεσία ενδέχεται να χρησιμοποιήσει τεχνικό σύμβουλο κατά την κατασκευή του έργου. Ο ανάδοχος υποχρεούται να διευκολύνει τον σύμβουλο στην άσκηση των καθηκόντων που του αναθέτει η Υπηρεσία, καθώς και το προσωπικό του συμβούλου.

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται το άρθρο 136 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 57 του Ν. 4782/2021.

Άρθρο 23ο - ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΕΡΓΟΥ - ΑΦΑΝΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Ο ανάδοχος του έργου έχει την υποχρέωση να τηρεί καθημερινά ημερολόγιο του έργου, σύμφωνα με το άρθρο 146 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 65 του Ν. 4782/2021.

Όταν πρόκειται για εργασίες, η ποσοτική επαλήθευση των οποίων δεν είναι δυνατή στην τελική μορφή του έργου —όπως εργασίες που πρόκειται να επικαλυφθούν από άλλες και δεν είναι τελικά εμφανείς, ή ποσότητες που παραλαμβάνονται με ζύγιση ή άλλες παρόμοιες—, ο ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλλει δήλωση γνωστοποίησης των αφανών εργασιών. Η δήλωση αυτή συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση των εργασιών, συνιστά διακριτή επιμέτρηση και περιλαμβάνει δήλωση περί της αλήθειας των στοιχείων. Η δήλωση υπογράφεται τόσο από τον ανάδοχο όσο και από τους τεχνικούς της περίπτ. άρθρου 139, του Ν. 4412/2016, δηλαδή από τους τεχνικούς της διεύθυνσης έργου εκ μέρους του αναδόχου.

Πριν από την επικάλυψη των εργασιών αυτών, ο ανάδοχος υποχρεούται να καλεί τον επιβλέποντα να τις ελέγξει, σε ημερομηνία που δεν απέχει περισσότερο από τρεις (3) ημέρες από την κοινοποίηση της πρόσκλησης. Ο επιβλέπων συντάσσει έκθεση, στην οποία επιβεβαιώνεται η εκτέλεση των εργασιών, και υποβάλλει αμελλητί την έκθεση στον προϊστάμενο της διευθύνουσας υπηρεσίας. Η έκθεση συνοδεύεται υποχρεωτικά από επαρκή αριθμό ψηφιακών φωτογραφιών, ώστε να τεκμηριώνεται η εκτέλεση των αφανών εργασιών, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Μητρώο του έργου. Ο επιβλέπων είναι υποχρεωμένος να ανταποκριθεί στο αίτημα ελέγχου των αφανών εργασιών.

Ακολούθως, ο ανάδοχος ενημερώνει ηλεκτρονικά τον προϊστάμενο της Διευθύνουσας Υπηρεσίας. Η παράλειψη ελέγχου των αφανών εργασιών εντός της ως άνω προθεσμίας συνιστά υπερήμερία του κυρίου του έργου, εφόσον προκύπτει ότι ο ανάδοχος υφίσταται ζημία για τον λόγο αυτό.

Η έκθεση παραλαβής των αφανών εργασιών συνοδεύει υποχρεωτικά την επιμέτρηση αυτών, δεν έχει εκτελεστό χαρακτήρα και δεν προσβάλλεται αυτοτελώς, παρά μόνο από κοινού με την εγκριτική πράξη της επιμέτρησης που εκδίδει η διευθύνουσα υπηρεσία εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την υποβολή της, σύμφωνα με το άρθρο 70 του Ν. 4782/2021.

Άρθρο 24ο - ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΕΙΣ

Οι επιμετρήσεις του έργου συντάσσονται τμηματικά, σύμφωνα με την πρόοδο των εργασιών. Κατά τη διάρκεια της κατασκευής λαμβάνονται επί τόπου όλα τα αναγκαία στοιχεία για την επιμέτρηση των ποσοτήτων, τα οποία υποβάλλονται από τον ανάδοχο με υπεύθυνη δήλωση περί της αληθείας τους. Σε κάθε επιμέτρηση διαχωρίζονται σαφώς οι συμβατικές ποσότητες από τυχόν εξωσυμβατικές εργασίες που εκτελεί ο ανάδοχος κατόπιν εντολών της υπηρεσίας.

Στο τέλος κάθε τμηματικής προθεσμίας, όπως αυτή ορίζεται στο χρονοδιάγραμμα της σύμβασης, ή, εάν δεν υπάρχει χρονοδιάγραμμα, στο τέλος κάθε μήνα, ή σε άλλη χρονική περίοδο που ορίζεται στη σύμβαση, ο ανάδοχος συντάσσει επιμετρήσεις ανά διακριτά τμήματα του έργου για τις εργασίες που εκτελέστηκαν στο προηγούμενο διάστημα.

Κάθε επιμέτρηση περιλαμβάνει:

- συνοπτική περιγραφή της εργασίας,
- ένδειξη του αντίστοιχου άρθρου του τιμολογίου ή των πρωτοκόλλων κανονισμού τιμών μονάδας για νέες εργασίες, και

- τα απαραίτητα επιμετρητικά σχέδια, στοιχεία και διαγράμματα, βασισμένα σε απευθείας καταμέτρηση των εργασιών ή στις δηλώσεις του αναδόχου.

Οι επιμετρήσεις υποβάλλονται στη Διευθύνουσα Υπηρεσία σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, συνοδευόμενες από όλα τα σχετικά στοιχεία και με δήλωση περί της αλήθειάς τους. Η υποβολή τους αποτελεί προϋπόθεση για την τμηματική πληρωμή του αναδόχου.

Ο προϊστάμενος της Διευθύνουσας Υπηρεσίας μπορεί οποτεδήποτε να διατάξει τη συνολική ή δειγματοληπτική επαλήθευση οποιασδήποτε υποβληθείσας επιμέτρησης. Σε κάθε περίπτωση, είναι υποχρεωμένος να διενεργεί δειγματοληπτικό έλεγχο σε αριθμό που αντιστοιχεί σε ποσοστό σαράντα τοις εκατό (40%) των υποβληθεισών επιμετρήσεων ή τουλάχιστον τέσσερις (4), αν υποβληθούν λιγότερες από δέκα (10).

Κατά τα λοιπά, εφαρμόζεται το άρθρο 151 του Ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 70 του Ν. 4782/2021.

Άρθρο 25ο - ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΕΡΓΟΥ - ΧΡΟΝΟΣ ΕΓΓΥΗΣΕΩΣ - ΔΩΡΕΑΝ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συντηρεί δωρεάν τα έργα κατά το χρόνο εγγυήσεως σε άριστη κατάσταση και να επανορθώνει με δικές του δαπάνες κάθε φθορά που προέρχεται από τη χρήση ή άλλα αίτια, εκτός από την περίπτωση ζημιών από ανώτερη βία για την οποία προβλέπει το σχετικό άρθρο 157 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 76 του Ν.4782/2021.

Κατά το χρόνο εγγυήσεως ο ανάδοχος βαρύνεται με τις δαπάνες αποκαταστάσεως τόσο του έργου που θα κατασκευασθεί από αυτόν, μέσα πάντα στο χρόνο εγγυήσεως και εφόσον οι φθορές και ζημιές γενικά οφείλονται σε πλημμελή κατασκευή των έργων που έχει αναλάβει αυτός με την σύμβαση του.

Σε περίπτωση που γίνουν ζημιές από ανώτερη βία κατά τον χρόνο εγγυήσεως του αναδόχου, αυτές θα αποκατασταθούν από τον κύριο του έργου μετά την έγκριση από την προϊσταμένη αρχή, στην αρμοδιότητα της οποίας υπάγεται το έργο, του σχετικού πρωτοκόλλου διαπιστώσεως ζημιών που θα συνταχθεί από την επιτροπή που συγκροτείται από αυτήν (προϊσταμένη αρχή). Η Υπηρεσία μπορεί να διατάξει και τον ανάδοχο του έργου να διορθώσει τις φθορές αυτές, θα πληρωθεί δε ιδιαίτερος για αυτές με τιμές κατόπιν συμφωνίας.

Ο χρόνος εγγυήσεως ορίζεται σε 15 μήνες σύμφωνα με το άρθρο 171, παράγραφος 1 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 85 του Ν.4782/2021.

Απαραίτητα στοιχεία για την παραλαβή κάθε δημόσιου έργου είναι ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας (Φ.Α.Υ.), το Σχέδιο Ασφαλείας και Υγείας (Σ.Α.Υ.), το Μητρώο Έργου και τα σχέδια «ως κατασκευάσθαι» του έργου.

Ο ανάδοχος συντάσσει φάκελο προεκτίμησης της δαπάνης τακτικής συντήρησης και λειτουργίας, με βάση το μητρώο του έργου και εγχειρίδια λειτουργίας και συντήρησης, που αφορούν σε φθορές λόγω συνήθους χρήσης του έργου. Επίσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει ψηφιακό αρχείο στο οποίο περιέχονται φωτογραφικές αποτυπώσεις όλων των σταδίων του έργου και ιδίως, των εκτελεσθεισών αφανών εργασιών. Αν ο ανάδοχος δεν προσκομίζει τα ανωτέρω έγγραφα, δύναται να καταπίπτει σε βάρος του το είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) της εγγυητικής επιστολής καλής εκτέλεσης.

Άρθρο 26ο - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΕΡΓΟΥ – ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΠΑΡΑΣΤΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ

Ο ανάδοχος οφείλει, μετά από σχετική εντολή της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, να προμηθευτεί και να τοποθετήσει ενδεικτική πινακίδα του έργου. Οι διαστάσεις των πινακίδων, ο αριθμός τους, οι αναγραφόμενες ενδείξεις (ονομασία έργου, κύριος του έργου, διευθύνουσα υπηρεσία, μελετητές, ανάδοχος, μήκος οδού, προϋπολογισμός του έργου και χρονολογία έναρξης και περαίωσης), ο χρωματισμός και ο τρόπος στήριξης, καθώς και οι θέσεις τοποθέτησής τους, καθορίζονται από τη Διευθύνουσα Υπηρεσία. Οι δαπάνες προμήθειας, μεταφοράς και τοποθέτησης των πινακίδων βαρύνουν τον ανάδοχο και περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδά του.

Σε περίπτωση που, κατόπιν εντολής της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, οι πινακίδες δεν τοποθετηθούν από τον ανάδοχο εντός του συμφωνημένου χρόνου, η Υπηρεσία δύναται να τις προμηθευτεί, να τις μεταφέρει και να τις τοποθετήσει σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να λαμβάνει, να εκτυπώνει και να παραδίδει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία επαρκή αριθμό φωτογραφιών της αρχικής κατάστασης του έργου, καθώς και των διαδοχικών σταδίων κατασκευής, μαζί με οποιαδήποτε άλλα παραστατικά στοιχεία του έργου. Επιπλέον, ο ανάδοχος οφείλει να τηρεί, να συντάσσει, να εκτυπώνει και να παραδίδει πλήρη τεκμηρίωση και στοιχεία σχετικά με την εκτέλεση του έργου. Οι δαπάνες που προκύπτουν για την εκτέλεση των παραπάνω βαρύνουν τον ανάδοχο και περιλαμβάνονται στα γενικά έξοδά του.

Άρθρο 27ο - ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΕΣ

Δεν προβλέπεται η χορήγηση, στον ανάδοχο, προκαταβολής σύμφωνα με το άρθρο 16 της διακήρυξης.

Άρθρο 28ο - ΕΥΘΥΝΗ ΑΝΑΔΟΧΟΥ

Γενικά ισχύουν τα αναφερόμενα στον Ν. 4412/2016 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει από το Ν. 4782/2021.

Συμπληρωματικά διευκρινίζεται ότι, τόσο για την εφαρμογή των μελετών όσο και για την ποιότητα και αντοχή των έργων, μόνος υπεύθυνος για αυτά είναι ο ανάδοχος, ο δε κάθε φύσεως έλεγχος δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από αυτή την ευθύνη.

Σε περίπτωση χρησιμοποίησης υπερβολάβου για την εκτέλεση ειδικών εργασιών, ο ανάδοχος παραμένει μόνος και αποκλειστικά υπεύθυνος για τις υπόψη εργασίες.

Άρθρο 29ο - ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΗΤΡΩΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο Ανάδοχος υποχρεούται να υποβάλει στη Διευθύνουσα Υπηρεσία το Μητρώο του Έργου.

Το Μητρώο του έργου θα υποβάλλεται μαζί με την τελική επιμέτρηση και στην πλήρη μορφή του θα περιλαμβάνει απαραίτητα όσα ορίζονται στην υπ'αρ. ΔΝΣγ/οικ.38108/ΦΝ 466 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών ΦΕΚ Β' 1956/07.06.2017, άρθρο 1 – Περιεχόμενα του «Μητρώου Έργου», άρθρο 2 – Ψηφιακή μορφή παραδοτέων και άρθρο 3 - Περιγραφή και κωδικοποίηση ψηφιακών σχεδιαστικών αρχείων.

Στην περίπτωση κατά την οποία το έργο αφορά στοιχειώδη συντήρηση, ανακατασκευή ή βελτίωση τμήματος (ή του συνόλου) υφιστάμενου (αρχικού) έργου, το υποβαλλόμενο Μητρώο θα αφορά το τμήμα στο οποίο έγινε η επέμβαση (στοιχειώδη συντήρηση, ανακατασκευή ή βελτίωση) και θα αποτελεί παράρτημα του υπάρχοντος Μητρώου, του υφιστάμενου (αρχικού) έργου, στο οποίο θα αναφέρονται οι θέσεις των επεμβάσεων που πραγματοποιήθηκαν.

Άρθρο 30ο - ΜΕΤΡΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΡΓΟΥ – ΦΥΛΑΞΗ ΕΡΓΟΥ

Ο ανάδοχος έχει εξ ολοκλήρου την ποινική και αστική ευθύνη για κάθε ατύχημα που θα συμβεί στο προσωπικό του ή στο προσωπικό της Υπηρεσίας ή σε κάθε άλλον τρίτο και το οποίο οφείλεται ή προκαλείται από οποιοδήποτε λόγο, επειδή δεν θα ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας, ανεξάρτητα από την κανονική ή όχι εκτέλεση του έργου.

Ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να φυλάσσει και να προστατεύει το έργο και ευθύνεται για κάθε ζημία ή φθορά που θα προκαλείται σε αυτό από οποιαδήποτε αιτία, πλην της θεομηνίας, έστω και αν η ζημία ή φθορά οφείλεται σε εσκεμμένη ή μη ενέργεια όσων κυκλοφορούν στην οδό ή κοντά σε αυτήν.

Κάθε ζημία ή φθορά που προκαλείται στο έργο θα αποκαθίσταται από τον ανάδοχο χωρίς καμία αποζημίωση για την αποκατάσταση.

Κατά την εκτέλεση της σύμβασης ο ανάδοχος υποχρεούται να τηρεί τις διατάξεις της νομοθεσίας περί υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και πρόληψης του επαγγελματικού κινδύνου.

Υγιεινή και ασφάλεια των εργαζομένων

Ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελεί τα έργα με ασφαλή τρόπο και σύμφωνα με τους νόμους, διατάγματα, αστυνομικές και λοιπές διατάξεις και οδηγίες της Υπηρεσίας, που αφορούν την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, αναφέρονται μερικές σχετικές διατάξεις:

- Π.Δ. 22.12.1933 (ΦΕΚ 406 Α'/1933) και η τροποποίησή του με το Π.Δ. 17/78 "Περί ασφαλείας εργατών και υπαλλήλων εργαζομένων επί φορητών κλιμάκων",
- Π.Δ. 447/1975 (ΦΕΚ 142 Α'/1975) "Περί ασφαλείας των εν ταις οικοδομικές εργασίες ασχολουμένων μισθωτών", όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 778/1980, (ΦΕΚ 193/Β/26.8.1980) «Περί των μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν οικοδομικών εργασιών» και το Π.Δ. 1073/1981, (ΦΕΚ 260/Α/16.9.1981) «Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεσιν εργασιών εις εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητος Πολιτικού Μηχανικού»
- Ν. 495/1976 (ΦΕΚ 337 Α'/1976) "Περί όπλων και εκρηκτικών υλών", όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2168/1993 (ΦΕΚ 147/Α/3.9.1993) «Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλες διατάξεις»
- Π.Δ. 413/1977 (ΦΕΚ 128 Α'/1977) "Περί αγοράς, μεταφοράς και κατανάλωσης εκρηκτικών υλών",
- Π.Δ. 778/1980 (ΦΕΚ 193 Α'/1980) "Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση οικοδομικών εργασιών", όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α` 18.4.2013)
- Π.Δ. 1073/1981 (ΦΕΚ 260 Α'/1981) "Περί μέτρων ασφαλείας κατά την εκτέλεση εργασιών σε εργοτάξια οικοδομών και πάσης φύσεως έργων αρμοδιότητος Πολιτικού Μηχανικού", Ν.

1430/1984 (ΦΕΚ 49 Α'/1984) "Κυρώσεις της διεθνούς σύμβασης εργασίας που αφορά στις διατάξεις ασφαλείας στην οικοδομή, βιομηχανία κλπ.", όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α` 18.4.2013)

- Ν.1568/1985 (ΦΕΚ 177 Α'/18.10.1985) "Περί υγιεινής και ασφάλειας εργαζομένων", όπως κωδικοποιήθηκε με το Ν. 3850/2010, (ΦΕΚ 84/Α/2.6.2010) «Κύρωση του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»
- Π.Δ. 294/1988 (ΦΕΚ 138 Α'/1988) "Ελάχιστος χρόνος απασχόλησης τεχνικού ασφαλείας και γιατρού εργασίας", όπως κωδικοποιήθηκε με το Ν. 3850/2010, (ΦΕΚ 84/Α/2.6.2010) «Κύρωση του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»
- Π.Δ. 225/1989 (ΦΕΚ 106 Α'/1989) "Περί υγιεινής και ασφάλειας εργαζομένων στα υπόγεια έργα",
- Π.Δ. 395/1994 (ΦΕΚ 220 Α'/1994) "Ελάχιστες προδιαγραφές Ασφάλειας και Υγείας για τη χρησιμοποίηση εξοπλισμού εργασίας από τους εργαζόμενους κατά την εργασία τους, σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/655 /ΕΟΚ", όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 89/1999, (ΦΕΚ 94/Α/13.5.1999), το Π.Δ. 304/2000, (ΦΕΚ 241/Α/3.11.2000) και το Π.Δ. 155/2004, (ΦΕΚ 121/Α/5.7.2004)
- Π.Δ. 397/1994 (ΦΕΚ 221 Α'/1994) "Ελάχιστες απαιτήσεις υγιεινής και ασφάλειας για τον χειρωνακτικό χειρισμό φορτίων, όπου υπάρχει ιδιαίτερος κίνδυνος βλάβης της ράχης και οσφυϊκής χώρας, σε συμμόρφωση με την οδηγία 90/269/ΕΟΚ",
- Π.Δ. 398/1994 (ΦΕΚ 221 Α'/1994) "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία σε εξοπλισμό με οθόνη οπτικής απεικόνισης, σε συμμόρφωση με την οδηγία 90/270/ΕΟΚ",
- Π.Δ. 399/1994 (ΦΕΚ 221 Α'/1994) "Προστασία των εργαζομένων απ' τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 90/340/ΕΟΚ",
- Π.Δ. 105/1995 (ΦΕΚ 67 Α'/1995) "Ελάχιστες προδιαγραφές για την σήμανση ασφαλείας ή/και υγείας στην εργασία, σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/58/ΕΟΚ", όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 52/2015, (ΦΕΚ 81/Α/17.7.2015)
- Π.Δ. 16/1996 (ΦΕΚ 10 Α'/1996) "Ελάχιστες προδιαγραφές υγιεινής και ασφάλειας στους χώρους εργασίας, σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/654/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την Υ.Α. οικ. 32205/Δ10.96/2013, (ΦΕΚ 2562/Β/11.10.2013) «Ελάχιστα απαιτούμενα υλικά πρώτων βοηθειών στους χώρους εργασίας»
- Π.Δ. 17/1996 (ΦΕΚ 11 Α'/1996) "Εφαρμογή μέτρων για την προώθηση της βελτίωσης της υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων, σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/391/ΕΟΚ και 91/383/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από το Π.Δ. 159/1999, (ΦΕΚ 157/Α/3.8.1999) και κωδικοποιήθηκε με το Ν. 3850/2010, (ΦΕΚ 84/Α/2.6.2010) «Κύρωση του κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων»
- Π.Δ. 305/1996 (ΦΕΚ 212 Α'/1996) "Ελάχιστες προδιαγραφές που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια έργων", σε συμμόρφωση με την οδηγία 92/57/ΕΟΚ,
- Τεχνική Προδιαγραφή Σήμανσης εκτελούμενων οδικών έργων εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών (Φ.Ε.Κ. 946 Β'/2003).

- Π.Δ. 113/2012, (ΦΕΚ 198/Α/17.10.2012) «Καθορισμός ειδικοτήτων για την επαγγελματική δραστηριότητα του χειρισμού μηχανημάτων τεχνικών έργων, καθορισμός κριτηρίων για την κατάταξη των μηχανημάτων σε ειδικότητες και ομάδες, καθορισμός επαγγελματικών προσόντων και προϋποθέσεων για την άσκηση της επαγγελματικής αυτής δραστηριότητας από φυσικά πρόσωπα και άλλες ρυθμίσεις»
- Ν. 4144/2013 (ΦΕΚ 88/Α` 18.4.2013) «Αντιμετώπιση της παραβατικότητας στην Κοινωνική Ασφάλιση και στην αγορά εργασίας και λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας» όπως κωδικοποιήθηκε με το Ν. 5006/2022 (ΦΕΚ Α 239/22.12.2022) και τροποποιήθηκε με το Ν.5039/2023 (ΦΕΚ 83/Α` 3.4.2023)
- Υ.Α. ΥΠΕΝ/ΔΑΟΚΑ/66006/2360/2023 (ΦΕΚ 3985/Β` 22.6.2023) Έγκριση Κτιριοδομικού Κανονισμού (Άρθρο 38ξα)

Λόγω της σπουδαιότητας της τηρήσεως των απαιτούμενων μέτρων ασφαλείας, αναφέρονται παρακάτω ενδεικτικά και όχι περιοριστικά ορισμένα σημεία της νομοθεσίας:

- Ο ανάδοχος οφείλει να χορηγεί στο εργατικό προσωπικό, στο προσωπικό επίβλεψης της Υπηρεσίας (συμπεριλαμβανομένων των συμβούλων επίβλεψης και διαχείρισης), καθώς και σε κάθε άλλο πρόσωπο που βρίσκεται στο χώρο του έργου, τα απαιτούμενα κατά περίπτωση μέτρα ατομικής προστασίας (ΜΑΠ) και να παίρνει όλα τα απαραίτητα μέτρα συλλογικής προστασίας. Ενδεικτικά τα ΜΑΠ θα είναι, προστατευτικά κράνη, μπότες ασφαλείας, πλαστικές γαλότσες, οπισθανακλαστικά φθορίζοντα πανωφόρια (για το χειμώνα), οπισθανακλαστικοί φθορίζοντες επενδύτες (για το καλοκαίρι), προστατευτικά γάντια, ωτοασπίδες, προστατευτικά γυαλιά και καπέλα ηλίου, κουτιά πρώτων βοηθειών ένα για τα γραφεία και ένα για κάθε όχημα του εργοταξίου, μάσκες διαφόρων τύπων, ζώνες συγκράτησης, αναπνευστικές συσκευές τύπου SCBA κ.λ.π.
- Ο ανάδοχος υποχρεούται να μεριμνήσει για την τοποθέτηση των καταλλήλων πινακίδων ή φωτεινών σημάτων επισήμανσης και απαγόρευσης προσέγγισης επικινδύνων θέσεων, καθώς και προειδοποιητικών και συμβουλευτικών πινακίδων τόσο για τους εργαζομένους, όσο και για τους κινούμενους στους χώρους των εργοταξίων ή/και στις περιοχές εκτέλεσης των εργασιών ή κοντά σ' αυτές. Επίσης ο ανάδοχος υποχρεούται να μεριμνήσει για τον εφοδιασμό των θέσεων εργασίας με πόσιμο νερό, εγκαταστάσεις υγιεινής και καθαριότητας, καθώς επίσης να εξασφαλίσει μέσα και χώρους παροχής πρώτων βοηθειών.

Ο ανάδοχος θα πρέπει να πάρει όλα τα απαραίτητα μέτρα για την αντιμετώπιση πυρκαγιών στις εγκαταστάσεις των εργοταξιακών χώρων, στους τόπους εκτέλεσης των εργασιών και στο περιβάλλον. Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα:

- να διαθέτει εγκατάσταση κατάλληλου εξοπλισμού πυρόσβεσης,
- να φροντίζει για τον περιοδικό καθαρισμό (αποψίλωση) των χώρων από τα πάσης φύσεως εύφλεκτα υλικά και αντικείμενα,
- να μην πραγματοποιεί εργασίες κολλήσεων ή άλλες ανοικτής πυράς κοντά σε εύφλεκτα αντικείμενα ή κοντά σε χώρους αποθήκευσης καυσίμων ή άλλων εύφλεκτων υλών του εργοταξίου και γειτονικών ιδιοκτησιών που ανήκουν σε τρίτους, χωρίς να παίρνει τα ενδεικνυόμενα μέτρα.

Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί το εγκεκριμένο σχέδιο ασφάλειας και υγείας εργαζομένων (Σ.Α.Υ.) καθώς και τον φάκελο Ασφάλειας και Υγείας του έργου (Φ.Α.Υ.), ο οποίος πρέπει να συμπληρώνεται και να ενημερώνεται καθ' όλη τη διάρκεια του έργου σύμφωνα με το Π.Δ. 305/1996 και σε συμμόρφωση προς την οδηγία 92/57/ΕΟΚ "Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας που πρέπει να εφαρμόζονται στα προσωρινά ή κινητά εργοτάξια".

Για την πρόληψη και αντιμετώπιση του εργασιακού κινδύνου κατά την κατασκευή δημοσίων έργων ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να τηρεί τα παρακάτω σύμφωνα με την αρ. ΔΙΠΑΔ/οικ/889 απόφαση υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. (ΦΕΚ 16 Β'/14.1.2003):

Κανονιστικές απαιτήσεις

Ο ανάδοχος υποχρεούται να εκτελεί το έργο με τρόπο ασφαλή και σύμφωνα με τους νόμους, διατάγματα, αστυνομικές διατάξεις και οδηγίες του κυρίου του έργου, όπως εκφράζονται μέσω της Υπηρεσίας αναφορικά με την ασφάλεια και υγεία των εργαζομένων.

Υποχρέωση Αναδόχου για αναθεώρηση Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ.

Ο συντονιστής ασφάλειας και υγείας του έργου υποχρεούται να κάνει την αναθεώρηση του Σχεδίου και του Φακέλου Ασφάλειας και Υγείας της Μελέτης, να παρακολουθεί τις εργασίες όσον αφορά θέματα ΑΥΕ και να συντάξει τον τελικό Φ.Α.Υ.

Το Σ.Α.Υ. αναπροσαρμόζεται σε συνάρτηση με την εξέλιξη των εργασιών, στο δε Φ.Α.Υ. εμπεριέχονται οι ενδεχόμενες τροποποιήσεις που έχουν επέλθει. Συνεπώς ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας συμπληρώνεται σταδιακά και παραδίδεται με την ολοκλήρωση του έργου στον κύριο του έργου ενημερωμένος, ώστε να περιέχει τα πραγματικά στοιχεία του έργου, έτσι όπως αυτό κατασκευάστηκε. Σε περίπτωση που δεν έχει παραδοθεί από την Υπηρεσία Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ. στον ανάδοχο μαζί με την τεχνική μελέτη, αυτός υποχρεούται στη σύνταξη των αδαπάνως για το Δημόσιο.

Περιεχόμενα Σ.Α.Υ.

- Γενικά
- Είδος έργου και χρήση αυτού,
- Σύντομη περιγραφή του έργου,
- Ακριβής διεύθυνση του έργου,
- Στοιχεία του κυρίου του έργου,
- Στοιχεία του υπόχρεου για την εκπόνηση του Σ.Α.Υ.
- Πληροφορίες για υπάρχοντα δίκτυα υπηρεσιών κοινής ωφελείας.
- Στοιχεία για την προσπέλαση στο εργοτάξιο και την ασφαλή πρόσβαση στις θέσεις εργασίας.
- Ρύθμιση της κυκλοφορίας πεζών και οχημάτων εντός και πέραν του εργοταξίου.
- Καθορισμό των χώρων αποθήκευσης υλικών και τρόπου αποκομιδής αχρήστων.
- Συνθήκες αποκομιδής επικινδύνων υλικών.
- Διευθέτηση χώρων υγιεινής, εστίασης και πρώτων βοηθειών.
- Μελέτες κατασκευής ικριωμάτων που δεν περιγράφονται στις ισχύουσες διατάξεις π.χ. ειδικοί τύποι ικριωμάτων, αντιστηρίξεις μεγάλων ορυγμάτων ή επιχωμάτων κλπ. και διατάξεις για πρόσδεση κατά την εργασία σε ύψος.

- Καταγραφή σε πίνακα των φάσεων και υποφάσεων εργασιών του έργου, σύμφωνα με το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εκτέλεσης του έργου.
- Την καταγραφή σε πίνακα των κινδύνων, των πηγών κινδύνων και της εκτίμησης επικινδυνότητας κάθε φάσης και υποφάσης του έργου με κλιμάκωση της εκτίμησης επικινδυνότητας π.χ.: Χ = Χαμηλή εκτίμηση κινδύνου, Μ = Μέτρια εκτίμηση κινδύνου, Υ = Υψηλή εκτίμηση κινδύνου.
- Σε περίπτωση ταυτόχρονης εκτέλεσης φάσεων εργασιών θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιπλέον απορρέοντες κίνδυνοι.
- Εναλλακτικές μέθοδοι εργασίας για κινδύνους που δεν μπορούν να αποφευχθούν.
- Για τον εναπομένοντα εργασιακό κίνδυνο θα πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψή του, καθώς και ειδικά μέτρα για εργασίες που ενέχουν ειδικούς κινδύνους (Παράρτημα ΙΙ του άρθρου 12 του Π.Δ. 305/1996).

Περιεχόμενα Φ.Α.Υ.

A. Γενικά:

- Είδος έργου και χρήση αυτού,
- Ακριβή διεύθυνση του έργου,
- Αριθμό αδείας,
- Στοιχεία του κυρίου του έργου,
- Στοιχεία του συντονιστή ασφάλειας και υγείας που θα συντάξει τον ΦΑΥ.

B. Στοιχεία από το μητρώο του έργου:

- Τεχνική περιγραφή του έργου,
- Παραδοχές μελέτης,
- Τα σχέδια “ως κατασκευάσθη”.

Γ. Οδηγίες και χρήσιμα στοιχεία σε θέματα ασφάλειας και υγείας, τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τις ενδεχόμενες μεταγενέστερες εργασίες σε όλη τη διάρκεια της ζωής του έργου, π.χ. εργασίες συντήρησης, μετατροπής, καθαρισμού κλπ. Ενδεικτικά οι οδηγίες και τα στοιχεία αυτά αναφέρονται στον ασφαλή τρόπο εκτέλεσης των διαφόρων εργασιών, στην αποφυγή κινδύνων από τα διάφορα δίκτυα (ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, αερίων, ατμού, κλπ.) στην πυρασφάλεια κλπ.

Δ. Εγχειρίδιο Λειτουργίας και Συντήρησης του έργου

Το ανωτέρω περιλαμβάνει :

- Τον κανονισμό λειτουργίας του έργου π.χ. όλα τα στοιχεία που θα φορούν τη χρήση του έργου από τους χρήστες, βασικά ενημερωτικά φυλλάδια κατάλληλα και επαρκή, που θα διανεμηθούν στους χρήστες, ώστε κάθε χρήστης να γνωρίζει πως θα χρησιμοποιήσει το έργο και τι θα κάνει σε περίπτωση εκτάκτων γεγονότων.
- Οδηγίες λειτουργίας για το προσωπικό λειτουργίας και εκμετάλλευσης του έργου π.χ. οδηγίες χρήσης του ακίνητου και κινητού εξοπλισμού που ανήκει στην συγκεκριμένη εργολαβία σε συνθήκες κανονικής λειτουργίας και σε συνθήκες έκτακτου περιστατικού κλπ.

- Οδηγίες συντήρησης του έργου. Περιλαμβάνονται συγκεκριμένες οδηγίες για την περιοδική συντήρηση του έργου.

Κατά την εκτέλεση του έργου, το Σ.Α.Υ. και ο Φ.Α.Υ. τηρούνται στο εργοτάξιο με ευθύνη του αναδόχου και είναι στη διάθεση των ελεγκτικών αρχών. Η διευθύνουσα υπηρεσία υποχρεούται να παρακολουθεί την ύπαρξη και εφαρμογή των Σ.Α.Υ. – Φ.Α.Υ. Μετά την αποπεράτωση του έργου ο Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας συνοδεύει το έργο σε όλη τη διάρκεια της ζωής του και φυλάσσεται με ευθύνη του κύριου του έργου.

Η δαπάνη σύνταξης Σ.Α.Υ. και Φ.Α.Υ., όπως όλες οι δαπάνες που συνεπάγονται τα παραπάνω, αφορούν στην οργάνωση του εργοταξίου και απαιτούνται από το νόμο, βαρύνουν τον ανάδοχο και θα πρέπει να έχουν συνυπολογιστεί από αυτόν κατά τη διαμόρφωση της προσφοράς του.

Άρθρο 31ο – ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ

31.1. ΓΕΝΙΚΑ

Ο ανάδοχος υποχρεώνεται να ασφαλίσει όλο το προσωπικό που θα απασχολήσει σύμφωνα με τις περί ασφαλιστικών ταμείων κείμενες διατάξεις.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να ασφαλίσει το εργατοτεχνικό και λοιπό προσωπικό του έναντι ατυχημάτων, σε ασφαλιστικές εταιρείες που λειτουργούν νόμιμα εντός χώρας κράτους μέλους της Ε.Ε και του Ε.Ο.Χ., εφόσον το προσωπικό αυτό δεν υπάγεται στις ανωτέρω διατάξεις. Η διάταξη αυτή ισχύει τόσο για το ημεδαπό όσο και για το αλλοδαπό προσωπικό.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να ασφαλίσει για το σύνολο της αξίας τους και κατά παντός κινδύνου (κλοπή, φθορά, φωτιά, κατολισθήσεις, κλπ.), τα υλικά που θα χρησιμοποιηθούν στην κατασκευή του υπόψη έργου. Η ασφάλιση θα καλύπτει το χρονικό διάστημα από την προσκόμιση των υλικών από τον ανάδοχο επιτόπου του έργου, ή σε αποθήκες του μέχρι την ενσωμάτωσή τους σε αυτό.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να ασφαλίσει το έργο. Για το σκοπό αυτό θα συνάψει με δικές του δαπάνες ασφαλίσεις κατά παντός κινδύνου του έργου και αστικής ευθύνης έναντι τρίτων, με μία ή περισσότερες ασφαλιστικές εταιρείες που να λειτουργούν νόμιμα εντός χώρας κράτους - μέλους της Ε.Ε και του Ε.Ο.Χ. και που, χωρίς να παραβιάζονται οι όροι των τευχών δημοπράτησης και η Ελληνική νομοθεσία, μπορούν να ασφαλίζουν παρεμφερή έργα.

31.2. ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

31.2.1. Αντικείμενο ασφάλισης

- α) Αντικείμενο ασφάλισης θα είναι η συνολική αξία του υπό κατασκευή έργου (εξοπλισμός, υλικά, υπηρεσίες κ.λ.π.), συμπεριλαμβανομένων των τυχόν συμπληρωμάτων της σύμβασης, αναθεωρήσεων ή και αναπροσαρμογών (θετικών ή αρνητικών) του συμβατικού τμήματος. Ο ανάδοχος υποχρεώνεται να ζητά από τους ασφαλιστές κατά τακτά χρονικά διαστήματα την αναπροσαρμογή του ασφαλιζόμενου κεφαλαίου σύμφωνα με την πραγματική αξία του έργου και οι ασφαλιστές παραιτούνται του δικαιώματος της υπασφάλισης.
- β) Η ασφαλιστική κάλυψη θα παρέχεται έναντι οποιασδήποτε απώλειας, ζημιάς ή καταστροφής, μερικής ή ολικής που οφείλονται ή που προκαλούνται από οποιοδήποτε λόγο ή αιτία (δηλ. ανωτέρα βία, τυχαία περιστατικά, καθώς επίσης λανθασμένη μελέτη ή και κατασκευή (Manufacturer's Risk), ελαττωματικά υλικά, λανθασμένη εργασία κλπ.), με εξαίρεση τους κινδύνους που συνήθως εξαιρούνται και δεν καλύπτονται από τα συνήθη ασφαλιστήρια «ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ» (π.χ. πόλεμος, εισβολή, ανταρσία, λαϊκή εξέγερση, επανάσταση, κατάσχεση, μόλυνση από ραδιενέργεια

ή ionίζουσα ακτινοβολία κ.λ.π.). Οι βλάβες και καταστροφές από σεισμούς, πλημμύρες και άλλα παρόμοια ατυχήματα, θα καλύπτονται.

- γ) Επίσης θα ασφαλιζονται οι μόνιμες και οι προσωρινές εργοταξιακές εγκαταστάσεις του αναδόχου, καθώς επίσης και ο εν γένει Η/Μ εξοπλισμός, που θα χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή του υπόψη έργου. Η ασφαλιστική αυτή κάλυψη θα παρέχεται έναντι οποιασδήποτε απώλειας ή ζημιάς, που οφείλονται ή που προκαλούνται από ανωτέρα βία ή και από τυχαία περιστατικά.

31.2.2. Διάρκεια ασφάλισης

Η ασφάλιση πρέπει να καλύπτει το έργο από την έναρξη των εργασιών και την μεταφορά των πρώτων υλικών στα εργοτάξια μέχρι τη γνωστοποίηση στον ανάδοχο της έγκρισης του πρωτοκόλλου προσωρινής παραλαβής του έργου, με επέκταση της ισχύος της για την κάλυψη της περιόδου εγγύησης και συντήρησης.

31.3. ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ

Το ασφαλιστήριο «ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ» θα υποβληθεί από τον ανάδοχο στην Διευθύνουσα Υπηρεσία κατά την υπογραφή της σύμβασης. Το ή και τα ασφαλιστήρια συμβόλαια «ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ», που τυχόν απαιτούνται για την κάλυψη της αστικής ευθύνης του αναδόχου λόγω της εκτέλεσης από αυτόν εργασιών, συντηρήσεων, επισκευών, κ.λ.π. και μέσα στα πλαίσια των άλλων συμβατικών του υποχρεώσεων, πρέπει να υποβάλλονται πέντε (5) ημέρες πριν από την έναρξη των αντίστοιχων εργασιών συντήρησης επισκευής κ.λ.π.

31.3.1. Αντικείμενο ασφάλισης

Με την ασφάλιση αυτή θα καλύπτεται η ΑΣΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ του αναδόχου ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ και οι ασφαλιστές υποχρεούνται να καταβάλλουν αποζημιώσεις σε τρίτους, για σωματικές βλάβες, ψυχική οδύνη, ή ηθική βλάβη και υλικές ζημιές, σε πράγματα ακίνητα ή κινητά ή και ζώα, που προξενούνται σε όλη την διάρκεια και εξαιτίας των εργασιών, συντηρήσεων, επισκευών αποκατάστασης ζημιών κ.λ.π., οποτεδήποτε γίνονται αυτές και εφόσον εκτελούνται στα πλαίσια των συμβατικών υποχρεώσεων του αναδόχου. Με την ασφάλιση αυτή θα καλύπτεται επίσης η αστική ευθύνη του αναδόχου έναντι τρίτων, για σωματικές βλάβες και υλικές ζημιές σε πράγματα, ακίνητα ή κινητά ή και ζώα, που προξενούνται από τα αυτοκίνητα και μηχανήματα του αναδόχου.

Το πακέτο της ασφαλιστικής κάλυψης θα έχει τουλάχιστον τα παρακάτω όρια:

- α) Για σωματικές βλάβες κατ' άτομο : 400.000,00€
- β) Για σωματικές βλάβες κατά γεγονός : 800.000,00€
- γ) Για υλικές ζημιές κατά γεγονός : 400.000,00€
- δ) Ανώτατο όριο για όλη την περίοδο ασφαλίσεως : 1.200.000,00€

31.3.2. Διάρκεια ασφάλισης

Η ευθύνη των ασφαλιστών θα αρχίζει με την έναρξη των εργασιών ή με την εγκατάσταση του αναδόχου στον τόπο του έργου, θα λήγει δε την ημερομηνία της αποπεράτωσης των εργασιών κατασκευής. Μετά την αποπεράτωση των εργασιών κατασκευής, ένα όμοιο συμβόλαιο θα καλύψει όλη την περίοδο, μέχρι την οριστική παραλαβή.

Το πακέτο της ασφαλιστικής κάλυψης, από τη βεβαίωση περαίωσης έως και την έγκριση του πρωτοκόλλου οριστικής παραλαβής, θα έχει τουλάχιστον τα παρακάτω όρια:

- α) Για σωματικές βλάβες κατ' άτομο: 200.000,00€
- β) Για σωματικές βλάβες κατά γεγονός : 400.000,00€

- γ) Για υλικές ζημιές κατά γεγονός : 200.000,00€
δ) Ανώτατο όριο για όλη την περίοδο ασφαλίσεως : 600.000,00€

31.3.4. Ειδικό όρο

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία, το εν γένει προσωπικό της, οι τυχόν σύμβουλοί της και το προσωπικό τους, θεωρούνται ΤΡΙΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ, σύμφωνα με τους όρους και τις εξαιρέσεις της διασταυρούμενης ευθύνης αλλήλων (CROSS LIABILITY).

Η ασφαλιστική εταιρεία υποχρεώνεται να αποκρούει οποιαδήποτε αγωγή εγείρεται κατά του αναδόχου ή του κυρίου του έργου και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και του προσωπικού τους, στην περίπτωση που η βλάβη ή ζημιά οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη των παραπάνω προσώπων, η οποία καλύπτεται από το ασφαλιστήριο έναντι τρίτων, θα καταβάλλει δε κάθε ποσό εγγύησης για άρση τυχόν κατασχέσεων κλπ., που σχετίζονται με την αστική ευθύνη μέσα στα όρια των ποσών που αναφέρονται εκάστοτε σαν ανώτατα όρια ευθύνης των ασφαλιστών.

31.4. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΣΤΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΗΡΙΑ «ΚΑΤΑ ΠΑΝΤΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ» ΚΑΙ «ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΡΙΤΩΝ»

Στα ασφαλιστήρια των παραγράφων 2 και 3 θα περιλαμβάνονται οπωσδήποτε οι ακόλουθοι γενικοί όροι:

Όλο το προσωπικό της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και οι σύμβουλοί της οι συνεργάτες της και οι υπάλληλοί της θα είναι συνασφαλιζόμενοι.

Τα εν λόγω ασφαλιστήρια δεν μπορούν να ακυρωθούν τροποποιηθούν ή να λήξουν, χωρίς την γραπτή με συστημένη επιστολή πριν από εξήντα (60) ημέρες σχετική ειδοποίηση της ασφαλιστικής εταιρείας, τόσο προς τον ανάδοχο όσο και προς την Διευθύνουσα Υπηρεσία και τον κύριο του έργου.

Σε περίπτωση ολικής ή μερικής καταστροφής του έργου, ο ανάδοχος μεταβιβάζει και εκχωρεί στον κύριο του έργου και στην Διευθύνουσα Υπηρεσία από την αρχή τα ποσά των απαιτήσεων του από το ασφαλιστήριο συμβόλαιο, που θα καταβάλλονται απευθείας σ' αυτούς, ύστερα από σχετική αίτησή τους, χωρίς να χρειάζεται έγγραφη συναίνεση ή άλλη ενέργεια του αναδόχου.

Η ασφαλιστική εταιρεία παραιτείται από κάθε δικαίωμα ανταγωγής κατά του κυρίου του έργου και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας των υπαλλήλων της συμβούλων και συνεργατών της και των υπαλλήλων τους, σε περίπτωση που η βλάβη ή ζημιά οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη όχι ηθελημένη των προσώπων αυτών.

Με το ασφαλιστήριο καλύπτεται και η ευθύνη του κυρίου του έργου και της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του που απορρέει από το άρθρο 922 του αστικού κώδικα (ευθύνη προστήσαντος).

Κάθε ασφαλιστήριο θα είναι σε ισχύ και δεν μπορεί να τροποποιηθεί ή να ακυρωθεί ή να λήξει η ισχύς του, χωρίς γραπτή ειδοποίηση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας και του κυρίου του έργου.

Ο ανάδοχος πρέπει να παραδίδει στην Διευθύνουσα Υπηρεσία τα ασφαλιστήρια συμβόλαια δεκαπέντε (15) ημέρες τουλάχιστον πριν αρχίσει η περίοδος ασφάλισης. Διαφορετικά ο κύριος του έργου δια της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του χωρίς ειδοποίηση, μπορεί να συνάψει το υπόψη ασφαλιστήριο με ασφαλιστική εταιρεία της προτίμησής της, στο όνομα για λογαριασμό και με δαπάνες του αναδόχου. Στην περίπτωση αυτή, θα ενεργεί με ανέκκλητη εντολή και για λογαριασμό του σαν πληρεξούσιος.

Σε περίπτωση ολικής ή μερικής διακοπής των εργασιών από υπαιτιότητα του αναδόχου, το έργο σε οποιαδήποτε φάση και αν βρίσκεται, μπορεί να ασφαλιστεί έναντι όλων των ενδεχομένων κινδύνων

από τον κύριο του έργου δια της Διευθύνουσας Υπηρεσίας του και τα έξοδα της ασφάλισης θα βαρύνουν τον ανάδοχο.

31.5. ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Κατά την σύναψη των παραπάνω ασφαλίσεων ο ανάδοχος πρέπει να συμμορφώνεται και να λαβαίνει υπόψη τις διατάξεις των νόμων των νομοθετικών διαταγμάτων κανονισμών κ.λ.π., που ισχύουν εκάστοτε και έχουν εφαρμογή στην Ελλάδα.

Ο ανάδοχος πρέπει να συμμορφώνεται με τους όρους κλπ. των ασφαλιστηρίων. Οι παρεχόμενες ασφαλιστικές καλύψεις οι οικονομικοί και ασφαλιστικοί όροι εξαιρέσεις απαλλαγές κλπ., υπόκεινται σε κάθε περίπτωση στην τελική έγκριση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας, του κυρίου του έργου.

Οι παραπάνω ασφαλίσεις δεν απαλλάσσουν ή περιορίζουν κατά κανένα τρόπο τις υποχρεώσεις και ευθύνες του αναδόχου, που απορρέουν από την σύμβαση, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις προβλεπόμενες από τα σχετικά ασφαλιστήρια συμβόλαια, εξαιρέσεις, εκπτώσεις, προνόμια, περιορισμούς κ.λ.π. και ο ανάδοχος παραμένει αποκλειστικά υπεύθυνος για την αποκατάσταση ζημιών σε πρόσωπα ή και πράγματα και πέραν από τα ποσά κάλυψης των πιο πάνω ασφαλιστηρίων.

Σε περίπτωση που ο ανάδοχος παραλείψει ή αμελήσει να συμμορφωθεί με τις παραπάνω ασφαλιστικές υποχρεώσεις του ή οι ασφαλίσεις που συνολογήσει κριθούν σαν μη ικανοποιητικές από την Διευθύνουσα Υπηρεσία, η τελευταία δικαιούται να συνάψει στο όνομα και με δαπάνες του αναδόχου τα πιο πάνω ασφαλιστήρια και να παρακρατήσει (εντόκως με το νόμιμο επιτόκιο υπερημερίας) το ποσό των ασφαλίσεων είτε από το λαβείν του είτε με κατάπτωση ανάλογου ποσού από την εγγυητική επιστολή του καλής εκτέλεσης.

Επίσης, σε περίπτωση που ο ανάδοχος αμελεί ή δυστροπεί να καταβάλλει στους ασφαλιστές το οφειλόμενο ποσό των ασφαλιστρών, η Διευθύνουσα Υπηρεσία για να αποφύγει ενδεχόμενη ακύρωση του ή των ασφαλιστηρίων δικαιούται να καταβάλει τα ασφάλιστρα στους ασφαλιστές, για λογαριασμό του αναδόχου και να τα παρακρατήσει από το λαβείν του, σύμφωνα με τα προηγούμενα.

Η Διευθύνουσα Υπηρεσία επιφυλάσσει σε αυτή το δικαίωμα να παρακρατεί από το λαβείν κ.λ.π. του αναδόχου, κάθε ποσό που δεν θα είναι δυνατό να εισπραχθεί από τους ασφαλιστές λόγω εξαιρέσεων απαλλαγών κ.λ.π., σύμφωνα με τους όρους των εν λόγω ασφαλιστηρίων.

Σε περίπτωση που η ασφαλιστική εταιρεία με την οποία ο ανάδοχος συνολογήσε τις παραπάνω ασφαλίσεις, παραλείψει ή αρνηθεί να εξοφλήσει (μερικά ή ολικά) οποιαδήποτε ζημιά ή βλάβη κ.λ.π. για οποιοδήποτε λόγο ή αιτία, ο ανάδοχος έχει την αποκλειστική ευθύνη για την αποκατάσταση της μη εξοφλημένης ζημιάς ή βλάβης κ.λ.π., σύμφωνα με τους όρους της παρούσας σύμβασης και η Διευθύνουσα Υπηρεσία δικαιούται να παρακρατήσει από οποιοδήποτε λογαριασμό του αναδόχου ή εγγυήσή του, οποιασδήποτε φύσης, τα ποσά που κατά την κρίση της απαιτούνται, για την αποκατάσταση της εν λόγω ζημιάς ή βλάβης.

Ο ανάδοχος προκειμένου να εξασφαλιστεί ο κύριος του έργου για τις απαιτήσεις του από αυτόν σε σχέση με τα ποσά που του έχει καταβάλλει, υποχρεούται να ζητήσει από τους ασφαλιστές του να συμπεριλάβουν τόσο στο κατά παντός κινδύνου όσο και στα άλλου τύπου ασφαλιστήρια που καλύπτουν το ίδιο το έργο (ΠΥΡΟΣ, ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΒΛΑΒΩΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΜΗΧΑΝΙΚΟΥ κλπ.), τον εξής ειδικό όρο:

Σε περίπτωση μερικής ή ολικής καταστροφής ή βλάβης του έργου.

Προκειμένου η ασφαλιστική εταιρεία να καταβάλλει στον ανάδοχο τη σχετική με τη ζημιά κλπ. αποζημίωση, πρέπει να έχει λάβει προηγουμένως την έγγραφη για το σκοπό αυτό, συγκατάθεση της Διευθύνουσας Υπηρεσίας.

Εφόσον η Διευθύνουσα Υπηρεσία δεν παρέχει στην ασφαλιστική εταιρεία την εν λόγω συγκατάθεση, αυτόματα και χωρίς άλλες διατυπώσεις (ειδικές ή άλλου είδους εντολή ή εξουσιοδότηση από τον ανάδοχο) η απαίτηση του αναδόχου κατά της ασφαλιστικής εταιρείας για την καταβολή της αποζημίωσης εκχωρείται στον κύριο του έργου και η ασφαλιστική εταιρεία αποδέχεται από τούδε και υποχρεούται να καταβάλλει την σχετική αποζημίωση σ' αυτόν, μετά από αίτηση του τελευταίου για το σκοπό αυτό.

Η εκχώρηση της απαίτησης αυτής του αναδόχου στον κύριο του έργου, κατά ουδένα τρόπο τον απαλλάσσει από τις ευθύνες και υποχρεώσεις του, που απορρέουν από την σύμβαση.

Άρθρο 32ο - ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΕΡΓΟΥ

Το Πρόγραμμα Ποιότητας Έργου (Π.Π.Ε.) ενσωματώνει και κωδικοποιεί όλες τις απαιτήσεις των συμβατικών τευχών, περιγράφει τις φάσεις ανάπτυξης του έργου και τις αντίστοιχες δραστηριότητες, είναι σε πλήρη εναρμόνιση και περιλαμβάνει το χρονοδιάγραμμα του έργου, καθορίζει τον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης του έργου και τον τρόπο και τις λεπτομέρειες συγκέντρωσης και αρχειοθέτησης των στοιχείων της κατασκευής, ώστε να ικανοποιούνται οι απαιτήσεις ιχνηλασιμότητας.

Το Π.Π.Ε. αποτελεί το εσωτερικό κανονιστικό έγγραφο του έργου και παρέχει όλα τα εργαλεία παρακολούθησης του έργου, συγκέντρωσης των στοιχείων, τεκμηρίωσης των εργασιών που έχουν εκτελεστεί και αρχειοθέτησης τους.

Το Π.Π.Ε. του έργου θα εκπονηθεί και θα εφαρμοστεί με φροντίδα και δαπάνες του Αναδόχου, σύμφωνα με το άρθρο 158 του Ν. 4412/2016, καθώς και το τεύχος «Οδηγίες για την παρακολούθηση και την εφαρμογή των Προγραμμάτων Ποιότητας Έργων (ΠΠΕ), όπως αυτό έχει εγκριθεί και ισχύει με την με αριθμ. Πρωτ. ΔΙΠΑΔ/οικ./12 της 13-01-2009 απόφαση του Υφυπουργού ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Άρθρο 33ο: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ

Για το έργο αυτό ισχύουν οι παρακάτω τεχνικές προδιαγραφές και κανονισμοί :

1. Η Απόφαση 244140/ 21-08-2023 (ΦΕΚ 5115B/2023) του ΥπΥΜΕ με την οποία εγκρίνονται ογδόντα (80) Ελληνικές Τεχνικές Προδιαγραφές (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες. Η ισχύς της απόφασης αρχίζει μετά την παρέλευση τριών (3) μηνών από την δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως – Έγγραφο 260234/04.09.2023 του ΥπΥΜΕ
2. Η υπ. αριθμ. Υ.Α. 367126/2022 (ΦΕΚ 3666/Β' 15.12.2022) Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα: «Έγκριση εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες.».
3. Η υπ'αρ. Αριθμ. Δ22/4193/13-12-2019 Απόφαση του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα: "Έγκριση εβδομήντα (70) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες" (ΦΕΚ 4607B'/13-12-2019).

4. Η υπ. αριθ. ΔΙΠΑΔ/ΟΙΚ/273/17-7-2012 Απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων με θέμα: «Έγκριση τετρακοσίων σαράντα (440) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια έργα» (ΦΕΚ 2221Β΄/30-7-2012) – Εγκύκλιος 26/ΔΙΠΑΔ/οικ/356/04-10-2013 καθώς και όσες εκ των Π.Τ.Π. αναφέρονται στα οικεία άρθρα του εγκεκριμένου Τιμολογίου και δεν περιλαμβάνονται στις

Τα παραγόμενα υλικά θα ελέγχονται με ευθύνη και δαπάνη του αναδόχου συνεχώς σε όλα τα στάδια της παραγωγής ώστε να είναι σύμφωνα με τους όρους των σχετικών Ε.ΤΕ.Π. και Π.Τ.Π.

5. Η υπ. αριθ. 14097/757 Απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων «Έλεγχος τεχνικών προδιαγραφών στους πλαστικούς σωλήνες και στα εξαρτήματα αυτών για μεταφορά πόσιμου νερού, αποχετευτικών λυμάτων και ενδοδαπέδια θέρμανση (ΦΕΚ 3346/Β/14-12-2012)
6. Τα πρότυπα του ΕΛΟΤ.
7. Οι ισχύουσες διατάξεις οι σχετικές με την οριζόντια σήμανση των οδών.

Εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 5209/2025 (Κώδικας Οδικής Κυκλοφορίας), σε συνδυασμό με:

7.1 Γεωμετρικά χαρακτηριστικά διαγράμμισης

- ΠΤΠ Σ-307 και Σ-308 (ΦΕΚ 890Β΄/21-8-1975): προβλέπουν τις προδιαγραφές για τις γραμμές διαγράμμισης σε οδούς, πλάτη λωρίδων, τύπους γραμμών κ.λπ.
- Οδηγία τρόπου διαγράμμισης (ΚΕΔΕ 1982): καθορίζει τη διαδικασία εφαρμογής της διαγράμμισης.

7.2 Ανακλαστήρες οδών (μάτια γάτας)

- Προσωρινή Προδιαγραφή Δ3/1990
- Πρότυπο ΕΛΟΤ EN 1463-1: απαιτήσεις αρχικών επιδόσεων για ανακλαστήρες.
- ΕΤΕΠ 05-04-03-00: «Ανακλαστήρες οδοστρώματος»

7.3 Υλικά διαγράμμισης – χρώματα

- Προσωρινή Προδιαγραφή Ακρυλικού Χρώματος (Δ14β/ο/17826/557/96)
- ΠΤΠ ΧΡ-1, ΧΡ-2, ΧΡ-3, ΧΡ-4 (ΦΕΚ 190Β΄/23-2-79): προδιαγραφές για οριζόντια σήμανση.
- Χρήση χρωμάτων υψηλής αντοχής και ανακλαστικότητας σύμφωνα με EN 1436.

7.4 Γυάλινα σφαιρίδια και πιστοποιήσεις

- Εφαρμογή γυάλινων σφαιριδίων σύμφωνα με ΕΛΟΤ EN 1424 και 1423.
- Δοκιμές πεδίου κατά ΕΛΟΤ EN 1824 και έλεγχος φυσικών χαρακτηριστικών κατά ΕΛΟΤ EN 1871.

7.5 Οριζόντια σήμανση – ΕΤΕΠ

- ΕΤΕΠ 05-04-02-00 «Οριζόντια σήμανση οδών» (ΦΕΚ 2221Β΄/30-7-2012): καθορίζει διαδικασίες εφαρμογής και ποιότητα.

7.6 Σήμανση εκτελούμενων έργων

- Τεχνική Προδιαγραφή Σήμανσης Εκτελούμενων Έργων (ΦΕΚ 946B'/09-07-2003)
- ΔΜΕΟ/Ο/613 (ΦΕΚ 905B'/20-05-2011): εγκρίνει οδηγίες και προδιαγραφές σήμανσης εκτελούμενων έργων (ΟΜΟΕ-ΣΕΕΟ).

8. Οι ισχύουσες διατάξεις οι σχετικές με την κατακόρυφη σήμανση των οδών.

Συγκεκριμένα εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 5209/2025 (ΚΟΚ), σε συνδυασμό με

8.1 Πινακίδες Σήμανσης

1. ΠΤΠ Σ-301, Σ-302, Σ-303, Σ-304, Σ-305 και Σ-306 (ΦΕΚ 676B'/74): Προδιαγραφές για τις πινακίδες σήμανσης.
2. Οδηγία 1-92 της ΓΓΔΕ (ΔΜΕΟ ε/οικ/720/13-11-92): Θέματα σήμανσης που δεν καλύπτονται από τις υπόλοιπες προδιαγραφές.
3. Προσωρινή Προδιαγραφή ΓΓΔΕ (ΦΕΚ 953 Β'/24-10-97): Επιλογή αντανakλαστικών μεμβρανών, καθορισμός χαρακτηριστικών Τύπου III (υπερυψηλής αντανakλαστικότητας).
4. ΠΤΠ Σ-310 και Σ-311 (ΦΕΚ 954B'/31-12-86): Χρωματικές συντεταγμένες και χαρακτηριστικά αντανakλαστικών μεμβρανών Τύπων I και II.
5. ΠΤΠ Σ-301-75 και Σ-302-75 (ΦΕΚ 99B'/28-1-76): Ποιότητα αλουμινίου πινακίδων, αντικατάσταση σχετικών άρθρων ΠΤΠ Σ-301 και Σ-302.
6. ΕΛΟΤ πρότυπο: Μετατροπή Ελληνικού αλφάβητου σε λατινικούς χαρακτήρες για πληροφοριακές πινακίδες τοπωνυμίων.

8.2 Πλευρικές Πληροφοριακές Πινακίδες πλήρως αντανakλαστικές πινακίδες με υπόβαθρο τύπου 2.

ΕΛΟΤ EN 12899-1, ΟΜΟΕ-ΚΣΑ, ΕΤΕΠ 05-04-06-00: "Πινακίδες σταθερού περιεχομένου (ΠΣΠ)"

8.3 Πινακίδες Ρυθμιστικές και Ένδειξης Επικίνδυνων Θέσεων

ΕΛΟΤ EN 12899-1, ΕΤΕΠ 05-04-06-00: Πινακίδες σταθερού περιεχομένου (ΠΣΠ).

8.4 Εξαρτήματα Στήριξης Πινακίδων

- EN ISO 1461: Στερέωση και ανάρτηση πινακίδων.

Στύλοι DN 40 mm (1½"), DN 65 mm (2½") και DN 80 mm (3") από γαλβανισμένο σιδηροσωλήνα.

- ΕΛΟΤ EN 10255 και ΕΤΕΠ 05-04-07-00: Διατάξεις στήριξης πινακίδων κατακόρυφης σήμανσης
- ΠΤΠ για μεταλλικούς στύλους στήριξης πινακίδων (ΦΕΚ 1061 Β'/13-10-80): Συμπληρωμένη με ΒΜ5/0/40229/27-10-80 και ΒΜ5/0/40124/30-9-80 (ΥΠΠΕΧΩΔΕ) για κατασκευή στύλων.
- ΕΤΕΠ 05-04-07-00, ΕΛΟΤ EN 10255, ΕΛΟΤ EN ISO 1641: Δικτυώματα στήριξης μεγάλων πλευρικών πινακίδων.
- Τεχνική Προδιαγραφή ΔΚ8 (ΕΗ 3/0/107/22-1-86): Στύλοι για έκκεντρες πινακίδες.

8.5 Αφαίρεση πινακίδας και στύλου πινακίδας

- ΕΛΟΤ ΤΟ 1501-05-04-05-00:2009 «Αφαίρεση πινακίδων και ιστών κατακόρυφης σήμανσης, ή και επανατοποθέτηση αυτών
- 8.6 Τεχνικές Οδηγίες ΒΣ4γ/0/8/127-Ω/28-8-85: Χιλιομετρικοί δείκτες υψηλής αντανakλαστικότητας
- 8.7 Χιλιομετρικοί Δείκτες πλήρως αντανakλαστικοί με μικροπρισματική μεμβράνη Τύπου 3.
- Ευρωπαϊκή Τεχνική Έγκριση (ΕΤΑ), σήμανση CE, το Πρότυπο ΕΛΟΤ EN 12899-1, ΟΜΟΕ-ΚΣΑ, ΕΤΕΠ 05-04-06-00: Πινακίδες σταθερού περιεχομένου (ΠΣΠ)
- 8.8 Δ3γ/0/147-Ω/13-2-91: Προσωρινή Προδιαγραφή οριοδεικτών από πολυμερές υλικό.
- 8.9 Δ3γ/0δ/15/11-Ω/28-2-91: Τεχνική Περιγραφή φωτεινών πινακίδων.
- 8.10 Ν.2696/99 και σχετικά Διατάγματα: Νομοθεσία περί διαφημιστικών και παρεμφερών πινακίδων.
- 8.11 Οριοδείκτες Οδού
- Πρότυπα Κατασκευής Εργων (ΠΚΕ) και ΕΤΕΠ 05-04-04-00: Πλαστικοί οριοδείκτες οδού.
- 8.12 Ανακλαστικές Οριολωρίδες
- Ευρωπαϊκή Τεχνική Έγκριση (ΕΤΑ), σήμανση CE: Τοποθέτηση επί στηθαίων.
9. Εσχάρες και καλύμματα φρεατίων
- ΠΚΕ και ΕΛΟΤ EN 124: Χυτοσιδηρές εσχάρες και καλύμματα φρεατίων.
  - ΕΤΕΠ 08-07-01-01: Εσχάρες υπονόμων από φαιό χυτοσίδηρο.
10. Οι ισχύουσες διατάξεις οι σχετικές με τα μέτρα ασφαλείας οδικών έργων – Συστήματα Αναχαίτισης Οχημάτων (ΣΑΟ)
- 10.1 Νέες Οδηγίες Μελετών Οδικών Έργων (ΟΜΟΕ – ΣΑΟ, έκδοσης 2010)
- Πρότυπο ΕΛΟΤ EN 1317 και αντικαθιστούν τις παλαιότερες οδηγίες (ΟΣΜΕΟ, ΚΜΕ κ.λπ.).
  - Εγκύκλιο 17 / ΔΜΕΟ/ο/3112/25-7-2011 (ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ/ΓΓΔΕ)
  - Εγκύκλιο ΔΜΕΟ/ο/4371/24-10-2011 (Συμπληρώσεις – διευκρινίσεις στην Εγκύκλιο 17).
- 10.2 Αποξήλωση στηθαίων ασφαλείας
- ΕΤΕΠ 05-05-02-00: "Αφαίρεση χαλύβδινων στηθαίων ασφαλείας με ή χωρίς επανατοποθέτηση αυτών".
- 10.3 Συντήρηση –παλαιών στηθαίων τύπου ΜΣΟ και ΣΤΕ
- ο Δ3γ/Ο/6/181-2/27-8-1990 Ανακλαστικά στοιχεία στηθαίων ασφαλείας
11. Κιγκλιδώματα γεφυρών και σιδηρά κιγκλιδώματα
- ΕΛΟΤ EN 10255: Σιδηροσωλήνες κιγκλιδωμάτων γεφυρών
  - ΕΛΟΤ EN 10025-1: Σιδηρά κιγκλιδώματα
  - ΕΤΕΠ 03-10-03-00 "Αντισκωριακή προστασία και χρωματισμός σιδηρών επιφανειών, για τους ελαιοχρωματισμούς κοινών σιδηρών επιφανειών
12. Στα πεδία που δεν καλύπτονται από τις ισχύουσες Τεχνικές Προδιαγραφές και τους Κανονισμούς της Υπηρεσίας, και τους κανονισμούς DIN ισχύουν για μεν τις κατασκευές οι

Πρότυπες Προδιαγραφές του Bureau of Public Roads (Standard Specification for Construction of Roads and Bridges of Federal Highway Projects EP-GI (161, January 1961), για δε τις δειγματοληψίες και τον έλεγχο των υλικών οι προδιαγραφές και οι μέθοδοι δειγματοληψίας και ελέγχου της American Association of State Highway Officials (A.A.S.H.O) και συμπληρωματικά οι αντίστοιχες της American Society of Testing and Materials (A.S.T.M) σύμφωνα με τις οδηγίες της Υπηρεσίας.

13. Οι συμπληρωματικές τεχνικές προδιαγραφές που αναφέρονται στην παρούσα Ε.Σ.Υ.
14. Το Π.Δ. 696/74 "Περί αμοιβών μηχανικών και τεχνικών προδιαγραφών μελετών", όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3919/2011, (ΦΕΚ 32/Α/2.3.2011) «Αρχή της επαγγελματικής ελευθερίας, κατάρτιση αδικαιολόγητων περιορισμών στην πρόσβαση και άσκηση επαγγελματών
15. Οι σχετικές εγκύκλιοι, ισχύοντες κανονισμοί και διατάξεις.
16. Ο κανονισμός τεχνολογίας σκυροδέματος 2016 (ΚΤΣ-2016) που εγκρίθηκε με την Γ.Δ.Τ.Υ./οικ. 3328 Υπουργική απόφαση (Φ.Ε.Κ. 1561/Β/2-06-2016). Ιδιαίτερα επισημαίνουμε ότι για τα στοιχεία του έργου που κατασκευάζονται από οπλισμένο σκυρόδεμα, χρησιμοποιούνται οι κατηγορίες σκυροδεμάτων όπως προκύπτουν από τις απαιτήσεις του έργου (μελέτη, είδος στοιχείου που κατασκευάζεται από σκυρόδεμα) και, μετά την παρατήρηση επί της μεσοχρόνιας – μακροχρόνιας συμπεριφοράς τους, με διακριτή εργολαβία της Υπηρεσίας θα καθορισθεί η τους με επιστρώσεις ή πλάκες που περιέχουν σκληρά αδρανή (γρανιτικό πορφύρη, σμύριδα κλπ) σε εφαρμογή του Κανονισμού, Κεφάλαιο Β7 – ΣΚΥΡΟΔΕΜΑΤΑ ΠΡΟΣΘΕΤΩΝ ΑΠΑΙΤΗΣΕΩΝ, Παραπομπή του εδαφίου Β.7.3.5.
17. Η εγκύκλιος 39/1993 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. για αναμόρφωση της εγκ. 93/1990 "οδηγίες για τον αντισεισμικό υπολογισμό γεφυρών".
18. Ο Ελληνικός Κανονισμός Οπλισμένου Σκυροδέματος (ΕΚΩΣ 2000) όπως ισχύει.
19. Ο ΕΑΚ του 2000 όπως τροποποιήθηκε με τη Δ17α/115/9/ΦΝ275 (ΦΕΚ 1154Β/12.08.2003).
20. Ο ΚΤΧΟΣ (Υ.Α. Δ14/92330/08, (1416/Β/17.7.08) «Έγκριση Νέου Κανονισμού Τεχνολογίας Χαλύβων Οπλισμού Σκυροδέματος (ΚΤΧ 2008)»
21. Ο Νόμος 1650/1986 "Για την προστασία του περιβάλλοντος"(ΦΕΚ 160Α'/16-10-86), όπως ισχύει σήμερα, οι σχετικές υπουργικές αποφάσεις που εκδόθηκαν σε εφαρμογή του, καθώς και οι σχετικές με την προστασία του περιβάλλοντος εγκύκλιοι κλπ. του ΥΠΕΧΩΔΕ (Εγκ. Α213/5-12-75 κλπ.). Τέλος η αρ. 36259/1757/Ε103 Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1312/Β'/24-08-2010) «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ) όπως ισχύει σήμερα.
22. Την Υπουργική Απόφαση 359881/2021 (ΦΕΚ 5983/Β/20-12-2021) "Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016 και αναπροσαρμογή του συντελεστή σ1 σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016".
23. Την Υπουργική Απόφαση 166653/2022 (ΦΕΚ 2735/Β/02-6-2022) "Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων Δ' Τριμήνου 2021, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016

24. Την Υπουργική Απόφαση Δ11/334219/25-10-2022 (ΦΕΚ 5565/Β/31-10-2022) "Καθορισμός συντελεστών αναθεώρησης τιμών δημοσίων έργων Α΄ Τριμήνου 2022, σύμφωνα με την παρ. 23 του άρθρου 153 του ν. 4412/2016
25. Οι ισχύουσες διατάξεις οι σχετικές με την υγιεινή και την ασφάλεια των εργαζομένων.
26. Οποιοδήποτε άλλοι Κανονισμοί, Τεχνικές Προδιαγραφές και Ειδικές Διατάξεις, καθώς και Εγκύκλιοι, Οδηγίες, Διαταγές και Αποφάσεις του ΥΠΕΧΩΔΕ που δεν αναφέρονται ρητώς προηγουμένως, αλλά άπτονται του αντικειμένου του υπόψη έργου.

Άρθρο 34ο : ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟΙ ΕΛΕΓΧΟΙ

ΓΕΝΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Ο Ανάδοχος του έργου, ως αμέσως και κυρίως υπεύθυνος για την έντεχνη εκτέλεση των διαφόρων εργασιών, πρέπει να ελέγχει συστηματικά και από κοντά την ποιότητα των εργασιών με πιστοποιημένο ιδιωτικό ή δημόσιο εργαστήριο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιεί οποτεδήποτε και η Υπηρεσία. Το εργαστήριο αυτό πρέπει να διαθέτει τον απαραίτητο εξοπλισμό (μηχανήματα και εργαλεία) για την εκτέλεση των απαραίτητων ελέγχων των υλικών, ώστε αυτά να είναι σύμφωνα με τα οριζόμενα από τις οικείες ΠΤΠ. Σχετικά με τον ελάχιστο αριθμό των ελέγχων εφαρμογή έχουν τα κατωτέρω, που επέχουν θέση συμβατικού στοιχείου, πλην της παραγρ. Ε, που αναφέρεται στον αριθμό των δοκιμών σκυροδέματος, για τα οποία ισχύουν οι προβλεπόμενοι από το DIN 1045 έλεγχοι. Σε περίπτωση που οι μελέτες των τεχνικών έργων γίνουν με βάση σκυροδέματα του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος, ο αριθμός των δειγμάτων και ο έλεγχος αυτών γίνονται σύμφωνα με αυτόν.

A. Συμπυκνώσεις

1. Σκάφης ορυγμάτων ή εδράσεις επιχωμάτων, ανά 300 μ. μήκους ή μικρότερου αυτοτελούς τμήματος σε κάθε κλάδο οδού Δοκιμή Ι
2. Επιχωμάτων και στρώσης εξυγίανσης, ανά 1000 M³ συμπ. όγκου Δοκιμή Ι
3. Υποβάσεων και βάσεων μηχανικώς σταθεροποιημένων με τσιμέντο, σε κάθε στρώση ανά 300 μ. μήκους κλάδου οδού Δοκιμή Ι
4. Βάσεων σταθεροποιημένων με τσιμέντο, ανά 200 μ. μήκους κλάδου οδού Δοκιμή Ι
5. Ασφαλικών επιστρώσεων, ανά 200 μ. μήκους κλάδου οδού Δοκιμή Ι

B. Έλεγχος κοκκομετρικής διαβάθμισης

1. Αδρανή τεχνικών έργων (σκυροδέματα), οδοστρωσίας και ασφαλικών, ανά 300 m³ Δοκιμή Ι
2. Αδρανή στραγγιστήρων ή άλλων ειδικών κατασκευών (π.χ. Β450, λεπτά σκυροδέματα), ανά 200 m³ Δοκιμή Ι

Γ. Έλεγχοι πλαστικότητας και ισοδυνάμου άμμου

1. Αδρανή σκυροδεμάτων, ανά 300 M³ Δοκιμές ΙΙΙ
2. Αδρανή οδοστρωσίας και ασφαλικών, ανά 500 M³ Δοκιμή Ι
3. Στρώσεις εξυγίανσης, ανά 1000 M³ Δοκιμή Ι

Δ. Υγεία πετρωμάτων

Για τα κάθε είδους αδρανή από την ίδια πηγή, ανά 10.000 M³ ή κλάσμα αυτών, αν πρόκειται για πηγή από την οποία λαμβάνεται αδρανές υλικό σε μικρότερη ποσότητα Δοκιμή Ι

Ε. Σκυροδέματα

Κατά την εκτέλεση των κατασκευών από σκυροδέμα οποιασδήποτε κατηγορίας, ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συμμορφώνεται πλήρως με τις διατάξεις του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος 2016, όπως ισχύει σήμερα.

Η ανάμιξη των υλικών του σκυροδέματος θα γίνεται αποκλειστικά με μηχανικό αναμικτήρα, απόδοσης πολλαπλασίου ακέραιου σάκου τσιμέντου.

Οι κάθε είδους δαπάνες ελέγχων και προελέγχων, βαρύνουν τον ανάδοχο του έργου. Όμοια τον ανάδοχο βαρύνουν και όλες οι αποζημιώσεις του Κεφαλαίου Γ του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος.

Η συμπύκνωση του σκυροδέματος (κεφάλαιο Δ4 του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος) όλων των οπλισμένων τμημάτων κατασκευής θα γίνεται με χρήση δονητών, χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση του αναδόχου λόγω χρήσης δονητών, η οποία θεωρείται ότι περιλαμβάνεται στις συμβατικές τιμές μονάδας εργασιών και στα κατ' αποκοπή τιμήματα του έργου. Επίσης περιλαμβάνεται στις υποχρεώσεις του αναδόχου που δεν αποζημιώνονται ιδιαίτερα, και η συντήρηση του σκυροδέματος, σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος.

Για τον έλεγχο αντοχής του σκυροδέματος θα εκτελούνται δοκιμές με λήψη δοκιμίων κατά τη διάστρωσή του σύμφωνα με το κεφάλαιο Γ1 του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος. Η λήψη και οι δοκιμές των δοκιμίων θα πραγματοποιείται με δαπάνες του αναδόχου με την παρουσία και τις οδηγίες της επίβλεψης (έξι δοκίμια ημερησίως για κάθε σύνθεση και για κάθε 150m³ σκυροδέματος). Λήψη πυρήνων (καρότων) κατασκευών από σκυροδέμα και δοκιμή της αντοχής τους θα γίνεται με δαπάνες του αναδόχου κατόπιν εντολής της Υπηρεσίας.

Για τον έλεγχο του εργάσιμου (συνεκτικότητα, πλαστικότητα) του σκυροδέματος, θα εκτελείται παράλληλα με κάθε λήψη δοκιμίων αντοχής, μέτρηση και έλεγχος της κάθισης, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού Τεχνολογίας Σκυροδέματος. Η σχετική δειγματοληψία θα πραγματοποιείται με δαπάνες του αναδόχου και με την παρουσία και τις οδηγίες της επίβλεψης.

Πέρα από αυτόν τον έλεγχο η επίβλεψη έχει το δικαίωμα να ελέγξει την κάθιση για οποιαδήποτε ανάμιγμα ή φορτίο σκυροδέματος. Γι' αυτό ο ανάδοχος έχει την υποχρέωση να έχει στη διάθεση της επίβλεψης μια έτοιμη σχετική συσκευή (κώνος του ABRAMS), χωρίς αξίωση πρόσθετης αποζημίωσης.

Σε περίπτωση διαπίστωσης μειωμένης αντοχής μιας παρτίδας σκυροδέματος, σε βαθμό επουσιώδη, τότε το ποσοστό μείωσης της αντίστοιχης αμοιβής του αναδόχου, ορίζεται ίσο προς το διπλάσιο του ποσοστού μείωσης της συμβατικής αντοχής. Σ' αυτή την περίπτωση, νέα συμβατική αντοχή θα είναι ο μέσος όρος των συμβατικών αντοχών που προέρχονται από τον τελευταίο έλεγχο ποιότητας σκυροδέματος της παρτίδας.

Ε1. Δοκίμια σκυροδέματος

1. Για σκυροδέματα παραγόμενα σε μόνιμη εγκατάσταση και για μη οπλισμένα στοιχεία, ανά 150 M³ ομάδα από 6 δοκίμια
2. Για οπλισμένα σκυροδέματα, ανά 50 M³ ομάδα από 3 δοκίμια
3. Σε περίπτωση που η ημερήσια ποσότητα σκυροδέματος που παράγεται είναι μικρότερη από 50 M³, παίρνεται για την ημερήσια ποσότητα ομάδα από 3 δοκίμια
4. Για προεντεταμένα σκυροδέματα, ανά 50 M³ ή κλάσματα αυτών που καλύπτουν την ημερήσια διάστρωση ομάδα από 3 δοκίμια

5. Για σκυροδέματα των ανωτέρω κατηγοριών παρασκευαζόμενα σε τοπικές εγκαταστάσεις και αν οι ποσότητες που αντιστοιχούν σε κάθε στοιχείο του έργου είναι μικρότερες από αυτές που αναγράφονται στα προηγούμενα εδάφια, τότε για κάθε στοιχείο του έργου θα παίρνεται ομάδα από 3 δοκίμια

ΣΤ. Έλεγχος ποσού ασφάλτου και κοκκομέτρηση ασφαλτομίγματος

Ανά τρίωρη παραγωγή

Δοκιμή Ι

Ζ. Έλεγχος χαρακτηριστικών ασφαλτοσκυροδέματος κατά MARSHALL

Για κάθε ημερήσια παραγωγή

Δοκιμή Ι

Η. Έλεγχος ισοδυνάμου άμμου αδρανών ασφαλτικών, κατά την παραγωγή του ασφαλτομίγματος

Για κάθε ημερήσια παραγωγή

Δοκιμή Ι

Θ. Έλεγχος προσδιορισμού υγρασίας

Για τα αδρανή των βάσεων των σταθεροποιημένων με τσιμέντο, ανά δύο ώρες εργασίας

Δοκιμή Ι

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Οι ανωτέρω έλεγχοι αφορούν στην περίοδο της κανονικής παραγωγής και εκτέλεσης των έργων και όχι στην περίοδο των προπαρασκευαστικών εργασιών, οπότε οι εκτελούμενες πολλαπλές δοκιμές για τη ρύθμιση της παραγωγής δεν λαμβάνονται υπόψη στον ελάχιστο, όπως ανωτέρω, αριθμό δοκιμών.

ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΡΗΤΡΕΣ

1. Τα αποτελέσματα των ανωτέρω δοκιμών υποβάλλονται στην Επιβλέπουσα Υπηρεσία, μέσα σε δύο μέρες από τη δειγματοληψία.
2. Οι γενόμενες δοκιμές, με τα ακριβή στοιχεία των θέσεων των δοκιμών, καταγράφονται σε ιδιαίτερο πίνακα, ο οποίος συνοδεύει τις τμηματικές προσωρινές επιμετρήσεις και την τελική επιμέτρηση και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτών.
3. Στην περίπτωση που, από την παραβολή των ποσοτήτων των εργασιών που εκτελέστηκαν και των αντιστοιχών δοκιμών στις προσωρινές τμηματικές επιμετρήσεις, προκύψει αριθμός δοκιμών μικρότερος του ανωτέρω καθοριζόμενου, επιβάλλεται στον ανάδοχο ποινική ρήτρα 600€ για κάθε δεκάδα δοκιμών που λείπουν, η οποία παρακρατείται, βάσει απόφασης του Προϊσταμένου της Υπηρεσίας από την οποία επιβλέπεται το έργο και εκπίπτει από τον πρώτο συντασσόμενο λογ/σμό του Αναδόχου.

Η ποινική ρήτρα αυτή είναι ανέκκλητη και τα δοκίμια που λείπουν δεν μπορούν να καλυφθούν με περισσότερα δοκίμια σε επόμενα στάδια της εργασίας.

Ανεξάρτητα από εργαστηριακά μέσα και εργαστηριακό προσωπικό της Διευθύνουσας το έργο Υπηρεσίας, ο Ανάδοχος οφείλει εφ' όσον του ζητηθεί από την Υπηρεσία, να διαθέσει με μέριμνα και δαπάνες του, τα κατάλληλα όργανα, συσκευές και προσωπικό, προς εκτέλεση δειγματοληψιών και δοκιμών ελέγχου.

Τα αποτελέσματα των υπ' όψη δοκιμών θα υποβάλλονται στην Υπηρεσία σε σύντομο χρονικό διάστημα από του πέρατος του εργαστηριακού ελέγχου, οσάκις απαιτείται χρονικό διάστημα για τον έλεγχο, άλλως δεν θα λαμβάνονται υπ' όψη. Οι πάσης φύσεως δοκιμές, με ακριβή στοιχεία των

θέσεων και του είδους των δοκιμών, καταγράφονται σε ιδιαίτερο πίνακα που συνοδεύει τις πιστοποιήσεις και τις τμηματικές προσωρινές επιμετρήσεις και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος τους.

Ανεξάρτητα από τις εργαστηριακές εξετάσεις και δοκιμές που θα γίνουν από τον Ανάδοχο, η Υπηρεσία μπορεί να προβαίνει σε λήψη δειγμάτων και σε εργαστηριακή εξέταση τους, για ενδελεχή ποιοτικό έλεγχο των εκτελουμένων εργασιών.

Οποιοσδήποτε έλεγχος ή δοκιμασία που θα αφορά υλικό ή εργασία, δεν παρέχει στον Ανάδοχο το δικαίωμα να προβάλει αξίωση ή αίτημα, επιζητώντας ανάλογη παράταση προθεσμίας, για οποιοδήποτε ανάλογο χρονικό διάστημα θα χρειασθεί για την εκτέλεση της διαπίστωσης αν ένα υλικό ή εργασία είναι δόκιμα ή όχι.

Άρθρο 35ο - ΔΟΚΙΜΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ο ανάδοχος υποχρεούται, αμέσως μετά την ολική περάτωση των εγκαταστάσεων να κάνει με δικά του μέσα, όργανα και δαπάνες (σ' αυτές περιλαμβάνεται, η δαπάνη προμήθειας καυσίμων για τη δοκιμή της εγκατάστασης κεντρικής θέρμανσης, η δαπάνη κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας κλπ.), τις απαιτούμενες δοκιμές, οι οποίες θα επαναλαμβάνονται μέχρι πλήρους ικανοποίησης των απαιτητών αποτελεσμάτων τους, οπότε και θα συντάσσεται πρωτόκολλο δοκιμών που θα υπογράφεται από τον επιβλέποντα μηχανικό και τον ανάδοχο και θα περιλαμβάνεται στο πρωτόκολλο προσωρινής παραλαβής.

Οι δοκιμές θα εκτελούνται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς.

Ο ανάδοχος οφείλει με την αποπεράτωση των εγκαταστάσεων και πριν από την παραλαβή τους, να συντάξει χωρίς πρόσθετη αμοιβή και να υποβάλει την επίβλεψη σε δύο (2) αντίγραφα, πλήρεις και λεπτομερειακές οδηγίες χειρισμού, λειτουργίας και συντήρησης των εγκαταστάσεων που εκτελέστηκαν απ' αυτόν. Μια σειρά από τις οδηγίες αυτές καταχωρείται στο φάκελο της επίβλεψης ενώ η άλλη διαβιβάζεται στο αρχείο του κυρίου του έργου. Ο ανάδοχος οφείλει επίσης, πριν από την παράδοση των εγκαταστάσεων να διδάξει στο προσωπικό του κυρίου του έργου τη χρήση και το χειρισμό των εγκαταστάσεων.

Κατά το χρόνο της υποχρεωτικής συντήρησης του έργου οφείλει να επιθεωρεί κατά κανονικά χρονικά διαστήματα τις εγκαταστάσεις και να τις διατηρεί σε άριστη κατάσταση, χωρίς πρόσθετη αμοιβή γι αυτό. Γενικά για την υποχρεωτική συντήρηση των έργων και το χρόνο εγγύησης ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 171 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 85 του Ν.4782/2021.

Σε περίπτωση που ο ανάδοχος δεν επανορθώσει βλάβη ή ζημιά για την οποία ευθύνεται ο ίδιος, μέσα στην προθεσμία που θα του ορισθεί για το σκοπό αυτό, ο κύριος του έργου έχει το δικαίωμα να εκτελέσει την επανόρθωση αυτή απ' ευθείας, σε βάρος και για λογαριασμό του αναδόχου.

Για τη συναρμολόγηση των μηχανημάτων ο ανάδοχος, είναι υποχρεωμένος να περιορισθεί στον εντός του κτιρίου χώρο, που θα υποδειχθεί από την επίβλεψη και να πάρει τα κατάλληλα μέτρα για να μην παρεμποδίζεται η εντός του κτιρίου κυκλοφορία του εργατοτεχνικού προσωπικού άλλων εργολαβιών.

Άρθρο 36ο - ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΟΥ Ή ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΠΡΟ ΤΗΣ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗΣ

Ο εργοδότης δικαιούται παράλληλα με την εκτέλεση των εργασιών να χρησιμοποιεί το όλο έργο ή τμήμα του, αν κατά την κρίση του αυτή η χρήση είναι δυνατή (διοικητική παραλαβή για χρήση).

Η παραπάνω χρήση δεν αποδεικνύει ότι ο εργοδότης παρέλαβε το έργο, ή ότι αυτό εκτελέστηκε καλά και διατηρεί όλα τα δικαιώματά του να ελέγξει και να παραλάβει εν καιρώ το έργο, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις και τους συμβατικούς όρους. Επίσης δεν απαλλάσσει τον ανάδοχο από τις ευθύνες και υποχρεώσεις που απορρέουν από τη σύμβαση.

Η παραπάνω χρήση διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 169 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 83 του Ν.4782/2021.

Άρθρο 37ο - ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΙΚΤΥΑ Ο.Κ.Ω.

Ο ανάδοχος υποχρεούται να φροντίσει με κάθε δυνατό τρόπο να γίνει η παροχή και σύνδεση του κτιρίου με τα δίκτυα των οργανισμών κοινής ωφέλειας (Δ.Ε.Η., Ο.Τ.Ε., Ε.Υ.Α.Θ. κλπ.).

Η δαπάνη των παραπάνω παροχών και συνδέσεων, βαρύνει τον εργοδότη που τις καταβάλλει είτε απ' ευθείας στους Ο.Κ.Ω. είτε στον ανάδοχο στην περίπτωση που ο τελευταίος τις έχει ήδη προκαταβάλλει, φυσικά με την προσκόμιση πάντοτε των σχετικών εξοφλητικών αποδείξεων κλπ. νομίμων εγγράφων.

Άρθρο 38ο - ΒΛΑΒΕΣ ΕΡΓΟΥ – ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ

Ο ανάδοχος δεν δικαιούται καμία αποζημίωση από τον κύριο του έργου για οποιαδήποτε βλάβη επέρχεται στο έργο, για οποιαδήποτε φθορά ή απώλεια υλικών και γενικά για οποιαδήποτε ζημιά του, που οφείλεται σε αμέλεια, απρονοησία ή ανεπιτηδειότητα αυτού ή του προσωπικού του, ή σε μη χρήση των καταλλήλων μέσων ή σε οποιαδήποτε άλλη αιτία, εκτός αν από τις περιπτώσεις υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής του έργου ή ανωτέρας βίας. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τις βλάβες που τον βαρύνουν με δικές του δαπάνες.

Κατά τα λοιπά ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 157 του Ν. 4412/2016, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 76 του Ν.4782/2021.

Άρθρο 39ο - ΤΕΛΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΤΑΞΙΩΝ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

Ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος μετά την αποπεράτωση ολόκληρου του έργου, να αφαιρέσει και να απομακρύνει με δαπάνες του, όλες τις προσωρινές εγκαταστάσεις που προβλέπονται από προηγούμενο άρθρο αυτής της Ε.Σ.Υ., τα απορρίμματα, εργαλεία, ικριώματα, μηχανήματα, χρήσιμα ή άχρηστα πλεονάζοντα υλικά, προσωρινές εγκαταστάσεις μηχανημάτων κλπ., και να παραδώσει τελείως καθαρές τόσο τις κατασκευές όσο και τους γύρω χώρους του εργοταξίου, φροντίζοντας γενικά να κάνει κάθε τακτοποίηση που απαιτείται για την παράδοση και εύρυθμη λειτουργία του έργου, σύμφωνα με τα προδιαγραφόμενα στην Ε.Σ.Υ., τους όρους της σύμβασης και του εγκεκριμένου περιβαλλοντικούς όρους του έργου.

Επίσης ο Ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να καθαιρέσει και να αποκομίσει κάθε προστατευτική κατασκευή που απαιτήθηκε για την εκτέλεση του έργου (εργασιών και παραγωγής υλικών) ή για αποφυγή κάθε είδους ζημιών, φθορών, ατυχημάτων κλπ. έχει δε εκλείψει κατά την κρίση της Υπηρεσίας ο λόγος κατασκευής της. Αν μέσα σε δέκα (10) μέρες από την έγγραφη υπόμνηση της Υπηρεσίας ο Ανάδοχος δεν αρχίσει και μέσα σε εύλογη προθεσμία δεν περατώσει όλες αυτές τις εργασίες, αυτές θα εκτελούνται σε βάρος του και για λογαριασμό του και η σχετική δαπάνη θα

αφαιρείται από την πρώτη πληρωμή του και, εκτός αυτού, δεν θα εκδίδεται βεβαίωση εμπρόθεσμης εκτέλεσης του έργου ή τμήματος που αφορούν.

Άρθρο 40ο : ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ

Ο ανάδοχος οφείλει να παίρνει χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση, τα μέτρα που χρειάζονται όταν εκτελούνται οι εργασίες της εργολαβίας του, ώστε να μην παρεμποδίζεται η κυκλοφορία γενικά πεζών και οχημάτων, τόσο από τη διακίνηση των μηχανικών του μέσων, όσο και από την εναπόθεση των υλικών.

Επισημαίνεται ότι ο ανάδοχος πρέπει να λαμβάνει σε κάθε θέση εργασίας, τα αναγκαία μέτρα για την ασφάλεια της διερχόμενης κυκλοφορίας, και ότι είναι, ο μόνος υπεύθυνος, σε περίπτωση ατυχήματος ή ζημίας, και έχει αποκλειστικά αυτός όλες τις αστικές και ποινικές ευθύνες, για κάθε τι που θα συμβεί, είτε από δική του υπαιτιότητα, είτε από υπαιτιότητα του εργατοτεχνικού προσωπικού του, είτε από τα εργαλεία και μηχανήματα που απασχολούνται στο έργο του.

Σημειώνεται, επίσης, ότι ο ανάδοχος είναι υπεύθυνος για την δαπάνη προμήθειας της απαιτούμενης σήμανσης στις θέσεις εκτέλεσης των έργων.

Άρθρο 41ο : ΣΗΜΑΝΣΗ ΕΚΤΕΛΟΥΜΕΝΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο Ανάδοχος, έχοντας την ποινική και αστική ευθύνη για κάθε ατύχημα που θα συμβεί λόγω των έργων –χωρίς να εξαιρούνται και τα έργα που εκτελούνται απολογιστικά– υποχρεούται, με δική του μέριμνα και ευθύνη και χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση, να λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα σήμανσης που καθορίζονται:

- στη με αρ. ΔΙΠΑΔ/οικ./502/2003 (ΦΕΚ 946/Β'/2003) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση Τεχνικής Προδιαγραφής Σήμανσης εκτελούμενων οδικών έργων εντός και εκτός κατοικημένων περιοχών ως ελάχιστα όρια στην ισχύουσα Προδιαγραφή Σήμανσης Εκτελούμενων Έργων», καθώς και στο Τεύχος 7 της ΟΜΟΕ-ΣΕΕΟ της ΓΓΔΕ,
- στη με αρ. ΔΜΕΟ/Ο/613/2011 (ΦΕΚ 905/Β'/2011) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση Προδιαγραφών και Οδηγιών Σήμανσης Εκτελούμενων Έργων (ΟΜΟΕ-ΣΕΕΟ)»,
- στη με αρ. πρωτ. ΔΟΥ/οικ./220/15-01-2015 Εγκύκλιο του ΥΠΟΜΕΔΙ «Μέτρα ρύθμισης κυκλοφορίας για την εκτέλεση έργων στο οδικό δίκτυο της χώρας – Εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 52 του Ν. 2696/1999 (ΚΟΚ), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το άρθρο 48 του Ν. 4313/2014».

Συγχρόνως με την πρόσκληση για την υπογραφή της σύμβασης, ο Ανάδοχος οφείλει να υποβάλει μελέτη εργοταξιακής σήμανσης για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας στα τμήματα του οδικού δικτύου αρμοδιότητας ΥΤΕ-ΜΕΘ, με σχέδια προσωρινής εργοταξιακής σήμανσης προσαρμοσμένα στις παραπάνω προδιαγραφές και εγκυκλίου. Ο Ανάδοχος φέρει την αποκλειστική ευθύνη για την πιστή εφαρμογή των περιοριστικών μέτρων κυκλοφορίας στα τμήματα όπου θα εκτελεστούν εργασίες συντήρησης στο πλαίσιο του έργου.

Καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών, ο Ανάδοχος υποχρεούται να εγκαθιστά και να διατηρεί την αναγκαία προειδοποιητική σήμανση, προσαρμόζοντάς την κάθε φορά στις ανάγκες του έργου και στις απαιτήσεις ρύθμισης της κυκλοφορίας, ώστε να εξασφαλίζεται πλήρης ασφάλεια διέλευσης οχημάτων και πεζών, χωρίς διακοπή της κυκλοφορίας και με τη μικρότερη δυνατή όχληση στους

χρήστες. Η δαπάνη για την εργοταξιακή σήμανση και τη ρύθμιση της κυκλοφορίας είναι ανηγμένη στις τιμές μονάδας του τιμολογίου και δεν καταβάλλεται ιδιαίτερα.

Σε περίπτωση πλημμελούς σήμανσης, ο Ανάδοχος υπόκειται σε μη ανακλητή ποινική ρήτρα ίση με δεκαπέντε (15) ευρώ για κάθε σήμα που δεν τοποθετείται στη θέση που επιβάλλεται ή τοποθετείται εσφαλμένα. Αν ο Ανάδοχος δεν προβεί έγκαιρα στη σήμανση του έργου, σύμφωνα με τα παραπάνω, η Υπηρεσία, ανεξάρτητα από τις λοιπές κυρώσεις που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία περί δημοσίων έργων –συμπεριλαμβανομένης της έκπτωσης του εργολάβου– δύναται να εκτελέσει η ίδια τη σήμανση σε βάρος και για λογαριασμό του. Στην περίπτωση αυτή, ο Ανάδοχος εξακολουθεί να φέρει ακέραια την ευθύνη για κάθε ατύχημα που θα συμβεί από την αμέλειά του.

Η σχετική δαπάνη εκτέλεσης της ανωτέρω εργασίας αφαιρείται από τον λογαριασμό του αναδόχου.

Άρθρο 42ο : ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΟΥ ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ – ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ

Οι εργασίες για τη σύγχρονη, συνεχή και πλήρη εξασφάλιση της κυκλοφορίας που διέρχεται από την υπό κατασκευή οδό, καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης του έργου, δεν θα πληρωθούν ξεχωριστά στον Ανάδοχο, αλλά θεωρείται ότι περιλαμβάνονται ανηγμένες στις τιμές της προσφοράς του για την κατασκευή της παρούσας οδού. Ο Ανάδοχος υποχρεούται, χωρίς ιδιαίτερη αποζημίωση, να αποκαθιστά τη διεξαγόμενη κυκλοφορία με ασφάλεια και χωρίς εμπόδια, με τη μελέτη και κατασκευή των απαραίτητων παρακαμπτηρίων. Τα παρακαμπτήρια τμήματα θα κατασκευάζονται με κατάλληλα γεωμετρικά χαρακτηριστικά, ώστε η κυκλοφορία που διέρχεται από αυτά να είναι άνετη και ασφαλής.

Η συντηρούμενη οδός, με την πρόοδο των εργασιών, μπορεί να χρησιμοποιείται σε τμήματα που καθίστανται κυκλοφορήσιμα, ώστε να εξυπηρετείται η κυκλοφορία παράλληλα με την εκτέλεση του έργου. Η προσωρινή αυτή χρήση δεν θεωρείται, σε καμία περίπτωση, αποδοχή εργασιών που δεν έχουν εκτελεσθεί σύμφωνα με τους όρους της σύμβασης.

Μεταξύ των πρώτων εργασιών που θα εκτελεστούν από τον Ανάδοχο περιλαμβάνεται η αποκατάσταση της συνέχειας των υπαρχουσών οδών, με την κατασκευή των αναγκαίων παρακαμπτηρίων στα σημεία όπου αυτές τέμνονται από τη νέα οδό. Η πρόβλεψη αυτή γίνεται ώστε να εξασφαλίζεται, μέσω των παρακαμπτηρίων, η ανεμπόδιστη και ασφαλής διέλευση της κυκλοφορίας που σήμερα διεξάγεται από τις υπάρχουσες οδούς, πριν οι τελευταίες καταληφθούν από το σώμα της νέας οδού. Με τον τρόπο αυτό διευκολύνεται η κατασκευή της νέας οδού, ώστε να ολοκληρωθεί εμπρόθεσμα και εντός των προθεσμιών που ορίζονται στην Ε.Σ.Υ.

Η ποιότητα των παραπάνω εργασιών, καθώς και των υλικών που θα χρησιμοποιηθούν, πρέπει να είναι τέτοια ώστε να μην παραβλάπτεται η ποιότητα και η εμπρόθεσμη εκτέλεση των εργασιών οδοστρωσίας και ασφαλικών που πρόκειται να ακολουθήσουν.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια των εργασιών στα βάθρα των δύο πεζογεφυρών, ο Ανάδοχος υποχρεούται να εξασφαλίζει σε μόνιμη βάση την ύπαρξη κατάλληλης σήμανσης, περιφράξης και μέτρων προστασίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες προδιαγραφές σήμανσης εργοταξίων.

Τα μέτρα αυτά θα τοποθετούνται και θα συντηρούνται με ευθύνη του Αναδόχου, προκειμένου να αποτρέπεται ο κίνδυνος ατυχήματος κατά την διάρκεια εκτέλεσης των εργασιών τόσο για τα διερχόμενα οχήματα όσο και πεζούς.

Άρθρο 43ο : ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

α. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να προφυλάσσει και να προστατεύει την υπάρχουσα βλάστηση, όπως δένδρα, θάμνους και καλλιεργημένες εκτάσεις γύρω από το χώρο που του διατίθεται από την Υπηρεσία, για την εκτέλεση των έργων θα είναι δε υπεύθυνος για κάθε ζημιά που θα προκαλέσει σε τρίτους, λόγω αυθαίρετης κοπής ή βλάβης δέντρων ή θάμνων, απόθεσης υλικών, λόγω κακού χειρισμού των μηχανημάτων ή καταπάτησης φυτεμένων περιοχών από μηχανικά μέσα.

β. Ο ανάδοχος είναι υποχρεωμένος να συμμορφώνεται στο Ν. 4042/12 (ΦΕΚ 24 Α/13-2-2012) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει σήμερα καθώς και στην αρ. 36259/1757/Ε103 Υπουργική απόφαση (ΦΕΚ 1312/Β'/24-08-2010) «Μέτρα, όροι και πρόγραμμα για την εναλλακτική διαχείριση των αποβλήτων από εκσκαφές, κατασκευές και κατεδαφίσεις (ΑΕΚΚ)» και εξειδικεύεται με την Εγκύκλιο αρ. πρωτ. οικ 4834/25-1-2013 του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

γ. Δεν θα κοπεί κανένα δένδρο ή δενδρύλλιο χωρίς την έγγραφη έγκριση της Υπηρεσίας. Για να δοθεί η έγκριση ο ανάδοχος θα πρέπει να υποβάλει τοπογραφικό διάγραμμα, στο οποίο θα έχουν σημειωθεί τα δένδρα ή δενδρύλλια που θα πρέπει να κοπούν.

δ. Σε περίπτωση ζημιάς ή καταστροφής σε υπάρχουσες κατασκευές ή σε στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, που δεν προβλέπονται από την εγκεκριμένη μελέτη του έργου (ή από τυχόν εγκεκριμένες από την Υπηρεσία τροποποιήσεις της) ο ανάδοχος ανεξάρτητα των οποιωνδήποτε ευθυνών που να μπορούν να προκύψουν γι αυτόν, είναι υποχρεωμένος να αποκαταστήσει τα υπάρχοντα έργα (ή το φυσικό περιβάλλον) στην κατάσταση που βρισκόταν πριν από την εγκατάστασή του, με δαπάνες του, χωρίς να δικαιούται οποιασδήποτε χρηματικής αποζημίωσης ή παράτασης προθεσμίας.

ε. Γίνεται ειδική επισήμανση ότι ο ανάδοχος θα πρέπει, κατά την εκτέλεση των χωματουργικών εργασιών, να αποφεύγει να τραυματίζει τον περιβάλλοντα χώρο με πρόσθετες εκσκαφές (πέρα από αυτές που προβλέπονται από τη μελέτη) ή με απόρριψη διαφόρων προϊόντων ορυγμάτων, έστω και αν προβαίνει σε κανονική διάστρωση και συμπύκνωση αυτών, γιατί διευκρινίζεται ρητά, ότι και οι προβλεπόμενες διατομές επιχωμάτων είναι προκαθορισμένων διαστάσεων και δεν επιτρέπεται η δημιουργία πλατυσμάτων χωρίς την προηγούμενη έγκριση της Υπηρεσίας, η οποία θα λάβει σοβαρά υπόψη της τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Οι οποιοσδήποτε αποθέσεις προϊόντων ορυγμάτων ή άλλων προϊόντων θα πρέπει να γίνονται σε θέσεις που να μην δημιουργούν οποιοδήποτε πρόβλημα στο περιβάλλον και να έχουν την έγκριση των αρμοδίων αρχών (οι θέσεις αυτές θα εξασφαλισθούν με ευθύνη και δαπάνες του αναδόχου, χωρίς να αναλαμβάνει η Υπηρεσία καμία δέσμευση).

στ. Ανάλογη φροντίδα θα πρέπει να δοθεί από τον ανάδοχο και στις εγκαταστάσεις παραγωγής αδρανών υλικών και ασφαλομιγμάτων σχετικά με τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις. Για τις εγκαταστάσεις αυτές η υπηρεσία δεν πρόκειται να παραδώσει στον ανάδοχο καμία θέση λατομείου, η δε ευθύνη εξεύρεσης θέσης εγκατάστασης και τρόπου οργάνωσης και λειτουργίας (τρόπος εκμετάλλευσης, έκταση και μορφή αποκάλυψη, εγκατάσταση κονιοσυλλεκτών κλπ.), αποτελεί υποχρέωση του αναδόχου.

Επισημαίνεται επιπλέον, ότι θα πρέπει να πληρούνται κι οι οποιοσδήποτε άλλες προϋποθέσεις προστασίας του περιβάλλοντος με τις εγκρίσεις των αρμοδίων αρχών.

Ειδικότερα επισημαίνεται η υποχρέωση του αναδόχου για την αποκατάσταση του τοπίου, σύμφωνα με την παρ. 6 της εγκυκλίου Υ.Δ.Ε. Γ2-Δ2/0/3/192 (εγκύκλιος Α213/05.05.1975) τόσο για τα λατομεία που τυχόν θα πρωτοδιανοίξει αυτός όσο και για τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις παραγωγής ασφαλομιγματος.

Επειδή η εργολαβία αφορά έργο συντήρησης οδικού δικτύου, δεν απαιτείται η τήρηση διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης που προβλέπεται από σχετική νομοθεσία.